

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Економічний факультет
Кафедра статистики, обліку та аудиту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувачка кафедри
д.е.н., проф. Оксана НЕСТЕРЕНКО

Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

дисципліни «Облік у банках»

для студентів денної (заочної) форми навчання

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

освітня програма «Облік і оподаткування»

Розроблено:

к.е.н., доцент кафедри статистики, обліку та аудиту

Глушач Ю.С.

2024 / 2025 навчальний рік

ЗМІСТ

1. Робоча програма навчальної дисципліни
2. Навчальний контент (розширений план лекцій, конспект лекцій)
3. Плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи (у т.ч. індивідуальні завдання)
4. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післятестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни
 - 4.1. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти
 - 4.2. Контрольні роботи, передбачені навчальним планом
5. Завдання підсумкового контролю (семестрових екзаменів, письмових залікових робіт)
6. Критерії оцінювання знань студентів та розподіл балів

1. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра статистики, обліку і аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету
Віталій ДЯЧЕК
“27” серпня 2024р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Облік у банках
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
галузь знань	<u>07 «Управління і адміністрування»</u>
спеціальність	<u>071 «Облік і оподаткування»</u>
освітня програма	<u>071 «Облік і оподаткування»</u>
спеціалізація	
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
факультет	економічний

2024 / 2025 навчальний рік
Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету (інституту, центру)

“ 27 ” серпня 2024 року, протокол № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Юлія ГЛУШАЧ, к.е.н, доцент закладу вищої освіти кафедри статистики, обліку та аудиту

Програму схвалено на засіданні кафедри статистики, обліку і аудиту

Протокол від “ 26 ” серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту

(підпис)

Оксана НЕСТЕРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи)
«Облік та оподаткування»
назва освітньої програми

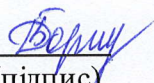
Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) «Облік та оподаткування»

(підпис)

Тетяна ПОНОМАРЬОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково- методичною комісією економічного факультету _____
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 27 ” серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії
(підпис)

Дар'я ЗАГОРСЬКА
(прізвище та ініціали)

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Облік у банках” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

ХНУ ім. В.Н. Каразіна, бакалавр

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузь знань **07 «Управління і адміністрування»**
(шифр і назва)

спеціальність **071 «Облік і оподаткування»**
(шифр і назва)

освітня програма **071 «Облік і оподаткування»**
(шифр і назва)

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування сучасної системи знань з теорії і практики бухгалтерського обліку в банках.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення теоретичних засад обліку в банках;
- ознайомлення із завданнями обліку за різними його напрямками;
- засвоєння техніки документального оформлення операцій в первинних облікових документах та методики реєстрації облікової інформації в системі рахунків;
- ознайомлення з методикою формування звітних показників за даними бухгалтерського обліку в банках.

Після завершення курсу студент має набути такі **загальні та фахові компетентності:**

▪ **Загальні**

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

▪ **Фахові**

СК03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна / за вибором

Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
8-й	8-й

Лекції	
24 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	год.
Дистанційні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
42 год.	84 год.
у тому числі, індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання**:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР04. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

ПР15. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати**:

- загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках;
- класифікацію балансових та позабалансових рахунків;
- структуру та принципи побудови плану рахунків бухгалтерського обліку банків;
- характеристику і форми аналітичного обліку банку;
- складові власного капіталу банку та характеристику рахунків для їх обліку;
- правила обліку доходів і витрат банку;
- характеристику рахунків для обліку доходів і витрат;
- організацію та документальне оформлення касових та розрахункових операцій в банку;
- характеристику та порядок відкриття депозитних рахунків;
- характеристику рахунків для обліку кредитних операцій в банку;
- порядок списання безнадійних кредитів банку;
- класифікацію цінних паперів та характеристику рахунків для обліку операцій з ними;

- порядок документування операцій з обліку основних засобів та НМА;
- характеристики рахунків для обліку операцій із основними засобами та НМА;
- сутність фінансового лізингу та характеристики рахунків для обліку операцій за лізингом.

в м і т и :

складати бухгалтерські записи за операціями:

- з формування власного капіталу банку;
- з акціями власної емісії при їх викупі, перепродажу та анулюванні;
- з нарахування дивідендів акціонерам за акціями банків;
- з обліку доходів, витрат та фінансових результатів банку;
- з обліку касових і розрахункових операцій;
- кредитного характеру;
- з цінними паперами, основними засобами та НМА.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Облік пасивних та розрахунково-касових операцій банку.

Тема 1. Основи побудови бухгалтерського обліку в банках

Об'єкти обліку і бухгалтерські рахунки. Класифікація балансових та позабалансових рахунків. План рахунків бухгалтерського обліку банків (крім Національного банку України) і принципи його побудови. Баланс банку. Форми синтетичного обліку. Характеристики і форми аналітичного обліку. Банківська документація.

Тема 2. Облік власного капіталу

Складові власного капіталу банку. Характеристика рахунків для обліку власного капіталу. Облік операцій з формування статутного капіталу. Облік операцій банку з акціями власної емісії при їх викупі, перепродажу, анулюванні. Облік нарахування дивідендів акціонерам за акціями банків.

Тема 3. Облік доходів і витрат

Характеристика об'єктів обліку в складі доходів і витрат банку. Правила обліку доходів і витрат.

Характеристика рахунків для обліку доходів і витрат. Облік доходів і витрат банку на основі базових принципів МСБО. Облік фінансового результату і розподілу прибутку.

Тема 4. Облік касових операцій

Організація роботи з готівкою в банках. Документальне забезпечення та облік операцій кас з оприбуткування готівки. Документальне оформлення та облік видаткових операцій кас. Інкасація грошової виручки.

Зберігання і облік цінностей та документів у грошових сховищах. Ревізія цінностей і відображення в обліку операцій, пов'язаних з результатами ревізії; оприбуткування надлишків і списання нестач коштів.

Тема 5. Облік розрахункових операцій

Принципи безготівкових розрахунків клієнтів банку. Характеристика платіжних рахунків клієнтів у банках. Облік операцій при розрахунках платіжними дорученнями. Облік операцій при розрахунках платіжними вимогами-дорученнями.

Облік операцій при розрахунках розрахунковими чеками. Облік операцій при розрахунках акредитивами. Безсуперечне стягнення коштів. Облік розрахунків клієнтів із використанням банківських пластикових карток.

Тема 6. Облік депозитних операцій

Характеристика депозитних рахунків. Порядок відкриття строкових та ощадних депозитних рахунків. Облік нарахування та сплати процентів за депозитними рахунками.

Тема 7. Облік операцій з кредитування

Організація обліку кредитних операцій. Характеристика рахунків для обліку кредитних операцій. Облік операцій і послуг кредитного характеру. Облік операцій з формування і використання резерву на покриття можливих втрат за кредитами.

Порядок списання безнадійних кредитів. Облік операцій кредитного характеру на прикладі факторингових операцій. Облік операцій з нарахування і справляння процентів за користування банківськими кредитами та комісійних за надання послуг кредитного характеру.

Тема 8. Облік операцій з цінними паперами

Сутність, класифікація цінних паперів і операцій з ними. Характеристика рахунків для обліку операцій з цінними паперами. Облік операцій з цінними паперами, придбання з метою перепродажу.

Облік довгострокових вкладень банку в цінні папери. Облік вкладень банку в боргові цінні папери. Облік пасивних операцій з цінними паперами за власними борговими зобов'язаннями.

Тема 9. Облік операцій в іноземній валюті

Характеристика валютних операцій. Оцінка і переоцінка об'єктів обліку в іноземній валюті. Характеристика поточних рахунків клієнтів в іноземній валюті. Порядок здійснення операцій на поточних рахунках клієнтів в іноземній валюті. Облік неторговельних операцій з валютними цінностями.

Організація безготівкових міжнародних розрахунків шляхом запровадження кореспондентських відносин. Облік експортно-імпортних операцій. Облік операцій з купівлі та продажу іноземної валюти. Облік форвардних і ф'ючерсних операцій. Облік активних і пасивних операцій в іноземній валюті.

Тема 10. Облік операцій з основними засобами

Документальне оформлення операцій з обліку основних засобів. Облік руху основних засобів. Облік переоцінки та поточного ремонту основних засобів. Облік об'єктів операційних основних засобів, переданих або отриманих в операційну оренду. Облік основних засобів, прийнятих банком під заставу наданого кредиту. Інвентаризація основних засобів і відображення в обліку її результатів.

Тема 11. Облік операцій з нематеріальними активами

Сутність нематеріальних активів банку. Документальне оформлення операцій з обліку нематеріальних активів. Господарські операції з нематеріальними активами та їх облік. Характеристика рахунків для обліку операцій із нематеріальними рахунками.

Тема 12. Облік операцій з лізингу

Сутність фінансового лізингу. Характеристика рахунків для обліку операцій за лізингом. Облік фінансового лізингу банком - лізингодавцем. Облік доходів за фінансовим лізингом у вигляді процентів. Облік фінансового лізингу банком - лізингоотримувачем. Облік процентних витрат за фінансовим лізингом.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Облік пасивних та розрахунково-касових операцій банку.												
Тема 1. Основи побудови бухгалтерського обліку в банках	8	2	2			4	8	1				7
Тема 2. Облік власного капіталу	6	2	1			3	6					6
Тема 3. Облік доходів і витрат	6	2	1			3	6					6
Тема 4. Облік касових операцій	8	2	2			4	8	1				7
Тема 5. Облік розрахункових операцій	8	2	2			4	8	1				7
Тема 6. Облік депозитних операцій	8	2	2			4	10	1				9
КР №1	2		2									
Разом за розділом 1	46	12	12			22	46	4				42
Розділ 2. Облік основних видів вкладень банку в активні операції												
Тема 7. Облік операцій з кредитування	6	2	2			2	6	1				5
Тема 8. Облік операцій з цінними паперами	6	2	2			2	6					6
Разом за розділом 2	12	4	4			4	12	1				11
Розділ 3. Облік основних засобів та операцій в іноземній валюті												
Тема 9. Облік операцій в іноземній валюті	6	2	2			2	6					6
Тема 10. Облік операцій з основними засобами	5	2	1			2	6	1				5
Тема 11. Облік операцій з нематеріальними активами	5	2	1			2	6					6
Тема 12. Облік операцій з лізингу	6	2	2			2	6					6
КР №2	2		2									

Разом за розділом 3	24	8	8			8	24	1				23
Контрольна робота, передбачена навчальним планом	8					8	8					8
	90	24	24			42	90	6				84

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Основи побудови бухгалтерського обліку в банках <i>(семінарське заняття)</i> <u>Питання:</u> <ol style="list-style-type: none"> Сутність і основні положення облікової політики банку. Характеристика, структура та принципи побудови плану рахунків банку. Параметри та форми аналітичного обліку. Банківська документація 	2	
2	Облік власного капіталу <i>(практичне заняття)</i> <ol style="list-style-type: none"> Обговорення теоретичних питань: <ol style="list-style-type: none"> Сутність, складові і види капіталу банку. Характеристика структури плану рахунків для відображення статутного капіталу банку. Порядок формування статутного капіталу і особливості відображення цих операцій в обліку. Порядок відображення операцій з формування резервного та інших фондів банку. Регулятивний капітал та порядок його розрахунку Складання бухгалтерських записів за операціями з капіталом банку 	1	-
3	Облік доходів і витрат <i>(практичне заняття)</i> <u>1. Обговорення теоретичних питань:</u> <ol style="list-style-type: none"> Види доходів і витрат банку та правила відображення їх в обліку; Відображення операцій з формування резерву під заборгованість за нарахованими доходами; Відображення в обліку витрат на утримання персоналу банку <ol style="list-style-type: none"> Складання бухгалтерських записів з нарахування доходів і витрат банку 	1	-
4	Облік касових операцій <i>(практичне заняття)</i> <u>1. Обговорення теоретичних питань:</u> <ol style="list-style-type: none"> Організація роботи з готівкою в банках. Документальне забезпечення та облік операцій кас з оприбуткування готівки. 	2	

	<p>1.3. Документальне оформлення та облік видаткових операцій кас.</p> <p>1.4. Порядок проведення інкасації грошової виручки.</p> <p>1.5.Зберігання і облік цінностей та документів у грошових сховищах.</p> <p>2. Відображення в обліку операцій за операціями з готівкою</p>		
5	<p>Облік розрахункових операцій (практичне заняття)</p> <p><u>1.Обговорення теоретичних питань:</u></p> <p>1.1. Характеристика платіжних рахунків клієнтів у банках.</p> <p>1.2. Відображення в обліку операцій при розрахунках платіжними дорученнями.</p> <p>1.3. Відображення в обліку операцій при розрахунках платіжними вимогами-дорученнями.</p> <p>1.4. Порядок відображення в обліку операцій при розрахунках розрахунковими чеками.</p> <p>1.5.Облік операцій при розрахунках акредитивами.</p> <p>1.6. Безсуперечне стягнення коштів.</p> <p>1.7. Облік розрахунків клієнтів із використанням банківських пластикових карток.</p> <p>2. Складання бухгалтерських записів за операціями з розрахунків банку</p>	2	
6	<p>Облік депозитних операцій (практичне заняття)</p> <p><u>1.Обговорення теоретичних питань:</u></p> <p>1.1. Характеристика депозитних рахунків.</p> <p>1.2. Порядок відкриття строкових та ощадних депозитних рахунків.</p> <p>1.3. Облік нарахування та сплати процентів за депозитними рахунками.</p> <p>2. Складання бухгалтерських записів з депозитних операцій</p>	2	
	Контрольна робота №1	2	-
	Разом за розділом 1	12	-
7	<p>Облік операцій з кредитування (практичне заняття)</p> <p><u>1.Обговорення теоретичних питань:</u></p> <p>1.1. Характеристика рахунків для обліку кредитних операцій.</p> <p>1.2. порядок обліку операцій і послуг кредитного характеру.</p> <p>1.3. Порядок обліку операцій з формування і використання резерву на покриття можливих втрат за кредитами.</p> <p>1.4. Порядок списання безнадійних кредитів. Облік операцій кредитного характеру на прикладі факторингових операцій.</p> <p>1.5. Порядок обліку процентів за користування банківськими кредитами та комісійних за надання послуг кредитного характеру.</p> <p>2. Складання бухгалтерських записів за кредитними операціями</p>	2	-
8	<p>Облік операцій з цінними паперами (семінарське заняття)</p> <p>1. Обговорення теоретичних питань:</p> <p>1.1 Сутність, класифікація цінних паперів і операцій з ними.</p> <p>1.2. Характеристика рахунків для обліку операцій з цінними паперами.</p> <p>1.3. Порядок обліку операцій з цінними паперами для</p>	2	-

	перепродажу та довгострокових. 1.4. Порядок обліку операцій з цінними паперами за власними борговими зобов'язаннями. 2. Складання бухгалтерських записів за операціями з цінними паперами		
	Разом за розділом 2	4	-
9	Облік операцій в іноземній валюті (практичне заняття) 1. Обговорення теоретичних питань: 1.1. Характеристика валютних операцій. 1.2. Порядок здійснення операцій на поточних рахунках клієнтів в іноземній валюті. 1.3. Порядок обліку неторговельних операцій з валютними цінностями, експортно-імпортних операцій та операцій з купівлі та продажу іноземної валюти. 1.4. Облік форвардних і ф'ючерсних операцій. 2. Складання бухгалтерських записів за операціями в іноземній валюті	2	-
10	Облік операцій з основними засобами (практичне заняття) 1. Обговорення теоретичних питань: 1.1. Документальне оформлення операцій з обліку основних засобів. 1.2. Порядок обліку руху основних засобів, їх переоцінки та поточного ремонту. 1.3. Облік операційної оренди основних засобів, переданих або отриманих в операційну оренду. 1.4. Порядок обліку основних засобів, що прийняті банком під заставу наданого кредиту. 1.5. Інвентаризація основних засобів і відображення в обліку її результатів. 2. Відображення в обліку операцій з основними засобами.	1	-
11	Облік операцій з нематеріальними активами (практичне заняття) 1. Обговорення теоретичних питань: 1.1. Документальне оформлення операцій з обліку НМА. 1.2. Характеристика рахунків для обліку операцій з НМА. 2. Відображення в обліку операцій з НМА.	1	-
12	Облік операцій з лізингу (практичне заняття) 1. Обговорення теоретичних питань: 1.1. Сутність фінансового лізингу. 1.2. Характеристика рахунків для обліку операцій за лізингом. 1.3. Облік фінансового лізингу банком – лізингодавцем та банком лізингоодержувачем 1.4. Облік процентних доходів та витрат за фінансовим лізингом. 2. Відображення в обліку операцій з лізингу	2	-
	Контрольна робота №2	2	-
	Разом за розділом 3	8	-
	Усього годин	24	-

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Написання рефератів з питань теми «Основи побудови бухгалтерського обліку в банках»	4	7
2	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Облік власного капіталу»	3	6
3	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Облік доходів і витрат»	3	6
4	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Облік касових операцій»	4	7
5	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Облік розрахункових операцій»	4	7
6	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Облік депозитних операцій»	4	9
7	Написання рефератів з питань теми «Облік операцій з кредитування».	2	5
8	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Облік операцій з цінними паперами»	2	6
9	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Облік операцій в іноземній валюті»	2	6
10	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Облік операцій з основними засобами»	2	5
11	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Облік операцій з нематеріальними активами»	2	6
12	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Облік операцій з лізингу»	2	6
	Комплексна контрольна робота	8	8
8	Усього годин	42	84

6. Індивідуальні завдання

-

7. Методи навчання

Методи навчання, спрямовані на досягнення освітніх цілей:

- *лекції* (лектором викладається основний зміст програмного навчального матеріалу. Студент повинен конспектувати той матеріал, на якому головну увагу акцентує лектор);
- *практичні заняття* (реалізуються кількома навчальними завданнями: засвоєння теоретичного матеріалу лекційного курсу; практичні роботи; перевірка виконання самостійних завдань);
- *самостійна робота* (виконується студентами в час після прослуховування лекції, перед практичними заняттями чи проміжного контролю - вдома, у бібліотеках, комп'ютерних класах тощо). Самостійна робота є основним способом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів: списки рекомендованих джерел і літератури, питання для самоконтролю, тести, пакети контрольних завдань, електронні версії лекцій тощо.

8. Методи контролю

Оцінювання знань, умінь та навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Облік у банках» передбачають лекційні, практичні заняття, виконання аудиторних практичних та контрольних робіт, а також індивідуальної контрольної роботи, що передбачена навчальним планом.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

- оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;
- складання проміжного контролю знань за результатами аудиторних контрольних робіт;
- оцінювання виконання та захист контрольної роботи, передбаченої навчальним планом;
- складання екзамену.

8. Схема нарахування балів

Структуру засобів контролю та розподіл балів із дисципліни «Облік у банках» наведено в табл. 5 та табл.6.

Таблиця 5

Узагальнена схема нарахування балів (денна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота				РКР	Підсумковий контроль (екзамен) балів	Загальна сума балів
Розділ 1		Розділ 2	Розділ 3			
Т1 -Т6		Т7-Т8	Т9-Т12			
Семінар	КР№1	Семінар	КР№2			
5	15	5	15			
20		5	15	20	40	100

де Т1, Т2 ... – теми розділів відповідно до робочої програми курсу;

КР- аудиторна контрольна робота за відповідними темами курсу;

РКР- розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом;

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, який включає виконання поточних (аудиторних) контрольних робіт та розрахункової контрольної роботи, передбаченої навчальним планом.

Таблиця 6

Узагальнена схема нарахування балів (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий контроль (екзамен) балів	Загальна сума балів
Розділ 1	Розділи 2- 3	РКР		
T1 -T6	T7 -T12			
KP№1	KP№2			
20	20			
			40	100

де Т1, Т2 ... – теми розділів відповідно до робочої програми курсу;

КР- аудиторна контрольна робота за відповідними темами курсу;

РКР- розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом;

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, який включає виконання поточних (аудиторних) контрольних робіт та розрахункової контрольної роботи, передбаченої навчальним планом.

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

Додаток 19

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет економічний

Спеціальність Облік і оподаткування

Спеціалізація

Семестр 8

Форма навчання денна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): бакалавр

Навчальна дисципліна: Облік у банках

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ (ЗАВДАННЯ) № 1 *

1. Теоретичні питання:

1.1. Загальна характеристика банківської системи в Україні. Функції НБУ та комерційного банку

1.2. Облік вкладів (депозитів) на вимогу клієнтів банку.

2. Вибрати правильний варіант відповіді:

2.1.

2.2.

...

2.18.

3.Задача

4.Задача

Затверджено на засіданні кафедри _____
протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри _____ (Нестеренко О.О.)
підпис

Екзаменатор _____ (Глушач Ю.С.)
Підпис

* Кількість балів за кожне з питань відповіді: 1 – 5; 2- 5; 3- 18; 4- 12

Рис. 1. Зразок екзаменаційного завдання

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Порядок оцінювання знань студентів, розроблений і впроваджений в навчальний процес у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна унормовує основні принципи організації поточного, підсумкового та семестрового контролю знань студентів з усіх видів виконуваних робіт (теоретична підготовка, практична робота, аудиторні контрольні роботи, контрольні розрахункові роботи тощо), а також методика переведення показників академічної успішності студентів ХНУ імені В.Н. Каразіна в національну шкалу.

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Поточний контроль знань студентів

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- ♦ активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;

- ♦ відвідування занять;

- ♦ виконання індивідуального розрахункового завдання;

- ♦ складання проміжного контролю (виконання аудиторних самостійних робіт).

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних

заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію із практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні самостійних аудиторних робіт та розрахункових контрольних робіт, що передбачені навчальним планом;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінювання знань студента під час виконання завдань для самостійної роботи проводиться за 4- бальною шкалою.

Оцінка «відмінно» ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді до всіх зазначених критеріїв. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

При оцінюванні практичних занять увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичних ситуацій й проводиться у вигляді аудиторних контрольних робіт за темами курсу, що складаються з теоретичних питань, тестових та практичних завдань. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

Проміжний контроль проводиться у вигляді опитування студентів з питань теми, тестових завдань, практичних робіт (рішення задач), контрольних робіт (теоретичні питання, тести, задача).

Оцінювання знань студентів здійснюється за принципами

- 1) правильні відповіді на питання даної теми – до 5 балів;
- 2) самостійна робота – до 15 балів (теоретичне питання, тестові завдання, задача);
- 3) контрольна робота - до 20 балів

Підсумковий контроль за курсом - у формі екзамену.

До складання екзамену допускають студентів, що мають задовільну кількість балів із складених тестів з основних навчальних елементів (написання та захисту індивідуального розрахункового завдання) та інших завдань, передбачених програмою дисципліни.

Екзамен здійснюють за екзаменаційними білетами, які містять чотири завдання (два теоретичних питання, одне практичне завдання - задача і тести) (рис. 1). Вони дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною.

Критерії оцінювання на екзамені:

Оцінювання знань студента проводиться за чотирирівневою шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). За екзамен студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки «відмінно» (35-40 балів) студент повинен:
 - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
 - викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язано й обґрунтовано;
 - навести вірне рішення задачі та тестів.
2. Для одержання оцінки «добре» (25-34 балів) студент повинен:
 - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
 - викласти теоретичний матеріал обґрунтовано й зв'язано;
 - навести вірне рішення задачі;

- можливі помилки при відповіді на тести.
3. Для отримання оцінки «задовільно» (15-24 балів) студент повинен:
- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
 - можливі помилки при розв'язанні задачі та тестів.
4. Оцінку «незадовільно» (1-14 балів) отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередньому пункті.

Кожне завдання екзамену оцінюється окремо, що зазначається в білетах. Якщо одна з оцінок «незадовільно», то загальна оцінка не може бути вищою за «задовільно».

Таблиця 4

№ питання	Максимальна кількість балів	Зміст відповіді
1.1	7	Глибокі знання навчального матеріалу
1.2.	7	Глибокі знання навчального матеріалу
2 (2.1-2.10)	10	У логічній послідовності знайти відповідь на тестові завдання серед запропонованих варіантів
3	16	Розв'язання практичного завдання

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (оцінки проміжного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами підсумкового екзамену).

У відповідності до набраних студентом балів оцінка знання матеріалу проводиться за чотирирівневою системою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Нормативно-законодавча база:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 2121-III від 7 грудня 2000 року (із змінами).
2. Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України Затверджено ПП НБУ 04.07.2018 № 75.
3. План рахунків бухгалтерського обліку банків України. Затверджено постановою Правління НБУ від 11 вересня 2017 року № 89 ;
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. Затверджено постановою Правління НБУ від 11.09.2017 р. № 89.

Навчальні посібники:

1. Литвин Н. Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) : підручник / Н. Б. Литвин. — К. : Хай-Тек Прес, 2017. — 608 с.
2. Варцаба В.І., Машіко К.С. Облік у банках (у таблицях і схемах) : Навч. посібник. — Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2016. — 184 с.

Допоміжна література

1. Методичні рекомендації щодо порядку складання приміток до фінансової звітності банків України. Схвалено постановою Правління НБУ від 29.12.2015 №965
2. Порядок застосування методу трансформації під час складання фінансової звітності банків України. Затверджено постановою Правління НБУ від 10.12.2012 №510 .
3. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України. Затверджено постановою Правління НБУ від 24.10.2011 р. № 373.
4. Зміни до Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України. Затверджено постановою Правління НБУ від 18.08.2015 р. № 540
5. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 20.10.2004 р. № 495;
6. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України. Затверджено постановою Правління НБУ № 555 від 17.11.2004 р.;
7. Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ № 481 від 27.12.2007 р.;
8. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 20.10.2004 р. №495;
9. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 22.06.2015р. № 400;
10. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України. Затверджено постановою Правління НБУ від 20.12.2005 р. № 480;
11. Інструкція з бухгалтерського обліку запасів матеріальних цінностей банків України. Затверджено постановою Правління НБУ від 10.12.2004 р. № 625;
12. Інструкція про порядок відображення в бухгалтерському обліку банками України поточних і відстрочених податкових активів та податкових зобов'язань. Затверджено постановою Правління НБУ від 17.03.2009 р. № 140;
13. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з похідними фінансовими інструментами в банках України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 31.08.2007 р. № 309;
14. Правила бухгалтерського обліку операцій з використанням платіжних карток у банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 8.04.2005 № 123;
15. Правила бухгалтерського обліку банками України операцій з чеками в іноземній валюті. Затверджено постановою Правління НБУ від 4.09.2009 № 530;
16. Правила бухгалтерського обліку операцій з документарними акредитивами в розрахунках за зовнішньоекономічними операціями в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 03.12.2004 р. № 549;
17. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України. Затверджено постановою Правління НБУ від 18.06.2003 р. № 255.
18. Правила бухгалтерського обліку операцій довірчого управління в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. №498

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=6171
<http://presa.ua/bankivs-ka-sprava.htm>

Періодичні видання:

1. Вісник Національного банку України – періодичне видання-[електронний ресурс]-режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=73080

2. Постанова НБУ «Про затвердження нормативно-правових актів Національного банку України з бухгалтерського обліку» -[електронний ресурс]-режим доступу:
<https://bank.gov.ua/document/download?docId=55228582>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили.

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі на платформі Google Meet, режим доступу:
<https://meet.google.com/gvu-dpqn-nyn?authuser=0>

2. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

ЛЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ І ПРИНЦИПИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У БАНКАХ

1. Специфіка банківської діяльності як визначальний фактор побудови облікової системи в банках України.
2. Державне регулювання та нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в банках України.
3. Принципи та складові елементи системи бухгалтерського обліку в банках, їх характеристика.
4. Об'єкти бухгалтерського обліку комерційних банків України.
5. Облікова політика банку, характеристика та вимоги до обліково- операційної роботи в банках.
6. Сутність і класифікація банківської документації. Організація документообігу в банках.
7. Принципи побудови та структура Плану рахунків комерційних банків України.
8. Організація аналітичного та синтетичного обліку у комерційних банках

Література:

1. Н.Б.Литвин «Фінансовий облік у банках» (у контексті МСФЗ) (2017 р.)
2. В.Я.Вовк, В.Ю.Білоконь, П.М.Куліков Облік і аудит у банках (2007р)
3. М.С.Стасишен, В.Г.Жила Облік у банках –навчально-методичний посібник - 2009р)

1. Специфіка банківської діяльності як визначальний фактор побудови облікової системи в банках України

Банки належать до категорії підприємств — фінансових посередників.

Банківська система в Україні- дворівнева, відповідає моделі розвинутих країн:

1-й рівень — НБУ

2-й рівень—комерційні банки

Національний банк виконує функції центрального банку держави:

- розробляє та проводить грошово-кредитну політику,
 - є емісійним і розрахунковим центром країни, банком банків та банкіром уряду;
- НБУ належить до органів державного регулювання (доходи і витрати визначаються затвердженням кошторисом).
- є суб'єктом господарської діяльності
 - має статус юридичної особи і належить до неприбуткових організацій.
- Функції комерційного банку визначені ЗУ«Про банки і банківську діяльність»:
- кредитування суб'єктів господарської діяльності (СГД) та громадян за рахунок залучення коштів підприємств, установ, організацій, населення та інших кредитних ресурсів;
 - касове і розрахункове обслуговування народного господарства;
 - виконання валютних та інших банківських операцій.

Відрізняється від інших підприємств тим, що має справу з фінансовими ресурсами (залучають вільні фінансові ресурси і розміщують їх в активні операції з метою отримання прибутку).

Комерційний банк вважається створеним і набуває статусу юридичної особи з часу його реєстрації НБУ

Засновниками м.б: українські та іноземні юридичні і фізичні особи, за винятком профспілкових і політичних організацій, спілок і партій, громадських фондів, рад усіх рівнів, їх виконавчих органів, офшорних компаній і банків.

Згідно із ЗУ "Про банки та банківську діяльність", мінімальний розмір статутного капіталу на момент державної реєстрації банку не може бути меншим, ніж 500 млн. грн.

Для вже працюючих банків, статутний капітал яких не відповідає цій вимозі, НБУ розробив графік приведення його розміру до відповідності (Постанова НБУ № 58 від 4.02.2016р)- до рівня 500 млн. грн. до 11 липня 2024 року.

ПАСИВНІ ОПЕРАЦІЇ— це операції, за допомогою яких створюються банківські ресурси (БР).

Утворення «пасивів» можливе за рахунок власних та залучених коштів. Переважна частина БР створюється за рахунок депозитних операцій, які складаються з поточних рахунків і вкладів.

Поточний рахунок дає можливість клієнту вносити й отримувати необхідні суми в будь-який час. Для розпорядження поточним рахунком банк видає клієнту рахункову чекову книжку. За допомогою чеків клієнт може знімати суми і розраховуватися з третіми особами.

Відсоток, який отримує клієнт, залежить від розміру залишку та % ставки.

2) Вклади бувають строкові та до запитання (безстрокові).

строковий вклад – це вклад, що м.б. отриманий тільки після встановленого строку;

вклад до запитання — в будь-який час.

За вкладом банк видає клієнту вкладне свідоцтво, після пред'явлення якого банк повертає вклад власникові.

АКТИВНІ ОПЕРАЦІЇ— це операції з прибуткового розміщення залучених коштів. Вони включають:

- строкові позики (м.б.погашені після певного строку (місяця, року, трьох років і т. д.);
- безстрокові позики (банк може вимагати повернення у будь-який час).

До комісійних операцій банків відносять розрахункові операції, пов'язані із здійсненням внутрішніх і міжнародних розрахунків інкасових, акредитивних, переказних та ін.

За формою власності банки поділяються на:

- державні (Ощадбанк і Ексімбанк)- створюються за рахунок бюджетних коштів і коштів бюджетних установ;
- кооперативні (в Україні немає)

- колективні - це банки з колективною формою власності. Залежно від організаційної форми м.б.представлені:

- акціонерними товариствами (84% від кількості всіх банків України), в т.ч. публічного (59%) і приватного (25%) типу (акціонерні банки-АБ)

- товариствами з обмеженою відповідальністю (16%) (пайові банки-ПБ).

Залежно від наявності філій комерційні банки бувають:

- багатофілійні;

- малофілійні;

- безфілійні.

За спеціалізацією банки бувають:

- ощадними;

- інвестиційними;

- іпотечними;

- розрахунковими (кліринговими).

Спеціалізованим банк вважається, якщо понад 50 % його активів є активами одного типу.

Універсальні банки виконують широкий спектр операцій з клієнтами.

В Україні більшість банків - універсальні.

Кооперативні банки створюються за принципом територіальності і поділяються на місцеві та центральні кооперативні банки.

- місцевий (у межах області) кооперативний банк – не менше 50 осіб.

- центральний кооперативний банк - учасниками є місцеві кооперативні банки.

Залежно від спеціалізації з обслуговування конкретного типу клієнтури банки поділяються на (для країн з розвинутою ринковою економікою)

- біржові банки - обслуговують операції біржових структур;

- страхові банки — страхових інституцій;

- кооперативні — кооперативів, тощо.

Банківські ресурси — це сукупність коштів в розпорядженні банків для проведення активних операцій.

За джерелами формування кошти банку поділяються на:

- власні;

- залучені.

ВЛАСНІ кошти (власний капітал)-основа для залучення коштів інших суб'єктів ринку і необхідна умова розвитку діяльності банку (утворюються за рахунок коштів акціонерів, засновників банку або з відрахувань з прибутку).

У складі власного капіталу банку:

- Статутний капітал формується за рахунок пайових внесків власників (для приватного підприємства), або за рахунок коштів від випуску й розміщення акцій (для акціонерне товариство).

- Резервний капітал утворюється за рахунок щорічних відрахувань з прибутку, розмір яких визначається загальними зборами акціонерів банку. Метою створення резервного капіталу є покриття загальних ризиків, що випливають із основної діяльності банку і щодо яких не формуються спеціальні резерви.

- Нерозподілений прибуток — це частина прибутку, яка залишається у розпорядженні банку після сплати податків, виплати дивідендів акціонерам та відрахувань до резервного фонду.
- Спеціальні фонди розвитку банку – створюються за рахунок нерозподіленого прибутку з метою розширення його матеріально- технічної бази, матеріального стимулювання персоналу, вирішення соціальних питань та ін.

ЗАЛУЧЕНІ кошти - головне джерело ресурсів банків, осн. частина- депозити (кошти, передані у банк на зберігання з відповідним режимом їх використання).

Усі депозити поділяються на три основні види:

- до запитання;
- строкові;
- ощадні.

Види активів банку:

- банківські кредити (забезпечують основну частину доходу банку);
- банківські інвестиції;
- касова готівка та засоби, що прирівнюються до неї;
- основні засоби та ін.

Принципи функціонування комерційних банків:

1. Комерційний розрахунок: доходи покривають витрати, відсутнє право на отримання державних субсидій, безпосередньою метою діяльності є отримання прибутку при розумному ризику. Основне джерело прибутку – банківський % , що визначається як різниця між сумою % за надані кредити і виплачених % за внесками клієнтів.
2. Автономія: право на самостійне ціноутворення банківських продуктів у межах діючих обмежень (% ставки за депозитами та кредитами, розміри тарифів на розрахунково-касове обслуговування тощо).
3. Самоуправління: самостійно визначають стратегію і тактику свого розвитку, своєї діяльності без втручання держави.
4. Комерційні банки належать до категорії підприємств — фінансових посередників і працюють за принципом: «Дешевше купити — дорожче продати».
5. Усі ресурси банку повинні максимально працювати: не повинно бути ресурсів, які даремно лежать.
6. Банківська комерція повинна діяти за принципом: усе для клієнта: банк несе повну відповідальність за клієнта, забезпечує його прибуток.

2. Державне регулювання та нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в банках України.

Загальні засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку (БО) і складання фінансової звітності (ФЗ) в Україні регламентуються Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996XIV (зі змінами).

Мета державного регулювання БО та ФЗ в Україні:

- створення єдиних правил ведення БО та ФЗ, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів;
- удосконалення БО та ФЗ.

Регулювання питань методології БО та ФЗ здійснюється МФУ, яке затверджує національні П(С)БО, інші нормативно-правові акти щодо БО та ФЗ.

П(С)БО — це нормативно-правовий акт, затверджений МФУ, що визначає принципи та методи ведення БО та ФЗ, що не суперечать міжнародним стандартам.

Згідно із Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», порядок ведення БО та ФЗ в банках встановлюється Національним банком України (НБУ).

Функції НБУ у сфері БО визначені також у ЗУ «Про Національний банк України» (зі змінами) та «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. № 2121ІІІ (зі змінами).

Організація БО та ФЗ в банках, а також вимоги щодо ведення окремих банківських операцій регламентуються нормативно-правовими актами НБУ, які видаються у формі постанов Правління НБУ, а також інструкцій, положень, правил, що затверджуються постановами Правління НБУ.

3. Принципи та складові елементи системи бухгалтерського обліку в банках, їх характеристика.

Бухгалтерський облік банку – це система реєстрування та відображення операцій, що здійснюється банком, з подальшим аналізом та перевіркою результатів і складанням відповідних звітів.

Принципи обліку - це загальні, концептуальні основи, на яких будується фінансовий облік і на базі яких складається фінансова звітність.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-ХІV (зі змінами і доповненнями) визначено такі основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності: обачності, повноти, автономності, послідовності, неперервності, нарахування та відповідності доходів і витрат; превалювання сутності над формою; історичної (фактичної) собівартості; єдиного грошового вимірника; періодичності.

Система обліку — це сукупність процедур, що мають на меті фіксувати всі операції банку, а саме:

- визначати зміст здійснених операцій і докладно записувати їх;
- описувати операції в часовому вираженні;
- підбивати підсумки виконаних операцій згідно з принципами МСО.

З огляду на сказане система бухгалтерського обліку має задовольняти такі вимоги:

1. Актуальність. Усі здійснювані банком операції слід щодня відображувати в балансі і в оборотно-сальдовій відомості. Завдяки цьому:

- банк і клієнти дістають актуальну інформацію;
- у разі виявлення помилки клієнт може своєчасно подати рекламацию.

2. Надійність. Помилкових записів уникають завдяки автоматичному контролю та узгодженню в системі автоматизації банку (САБ). У такий спосіб:

- скорочуються витрати на виправлення можливих помилок;
- не порушується впевненість клієнта в надійності банку.

3. Ефективність. Між банківськими операціями, які дають дохід, і витратами на їх проведення, має виконуватися певне співвідношення, що забезпечуватиме тривале функціонування банку.

4. Об'єкти бухгалтерського обліку комерційних банків України

Усі об'єкти бухгалтерського обліку в комерційному банку поділяють на чотири групи:

- господарські засоби та їх розміщення (основні й оборотні);
- ресурси (джерела утворення) господарських коштів;
- функціональні обов'язки банку (статутна діяльність — процес здійснення послуг);
- фінансові результати статутної діяльності.

I група об'єктів - ГОСПОДАРСЬКІ ЗАСОБИ (АКТИВИ) :

- грошові кошти;
- матеріальні цінності;
- дебіторська заборгованість (видані кредити);
- відвернуті кошти (отвлеченные средства).

Кожна з названих груп засобів має певний склад.

1- грошові кошти належать:

- грошові кошти в касі банку — готівка в нац. та іноземній валюті (долари, марки тощо);
- кошти на кореспондентських рахунках, що зберігаються в НБУ та в інших банках на правах кореспондентських відносин у нац. та ін. валюті, розміщеної в банках країни або в банках іноземних держав;
- кошти, вкладені в цінні папери (акції, облігації, векселі, сертифікати ..);
- кошти на резервному рахунку в НБУ.

2 - матеріальні цінності (майно), тобто:

- основні засоби — предмети, терміном експлуатації більше одного року. Для відшкодування вартості банк щомісячно нараховує знос (амортизацію) з включенням його суми у видатки. Норми зносу встановлюються державою, вони єдині для всіх підприємств та установ;
- нематеріальні активи — вартість права користування землею, водою, будовами, приміщеннями, ліцензіями, патентами, маркетинговими послугами, програмним продуктом і т. ін. Вартість яких відшкодовується банку через нарахування зносу, норми якого встановлюються банком самостійно;
- малоцінні й швидкозношувані предмети (МШП);
- господарські матеріали — запасні частини, папір, бланки, канцелярські товари, фарба тощо; списуються та включаються до складу видатків банку в міру використання в сумі фактичних витрат на їхнє придбання.

3- дебіторська заборгованість, тобто кошти, які винні банкові його позичальники (обсяг наданих банком кредитів).

Дебіторська заборгованість належить до поняття «вартість, що самозростає», оскільки видані кредити (позики) повертаються й погашаються позичальником з відсотками. Кредити поділяються на:

- короткострокові й довгострокові позички, видані клієнтам;
- міжбанківські кредити, видані іншим банкам;
- споживчий кредит, виданий фізичним особам;
- інші види позичок.

У складі дебіторської заборгованості також:

- суми, видані в підзвіт;
- суми перерахованих авансів, переоплат;
- суми, помилково списані НБУ.

4 - відвернуті кошти - суми використаного прибутку:

податки з прибутку;

- утворені фонди економічного стимулювання тощо.

III група об'єктів- **ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОBOB'ЯЗКИ БАНКУ** - основна діяльність банку, яка зводиться до виконання передбачених ліцензією НБУ прав на ведення розрахункових, касових, кредитних та інших операцій.

IV група об'єктів – **ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ** статутної діяльності. Вони дозволяють контролювати й аналізувати склад прибутків і збитків банку від основної діяльності, а також доходів і видатків, які одразу відносять до складу збитків або прибутків (одержані й сплачені штрафи, суми викрадень і розтрат тощо).

У бухгалтерському обліку кожному об'єкту відповідає рахунок.

Рахунок — це основна одиниця зберігання інформації в БО, інструмент реєстрації, накопичення і зберігання інформації для прийняття управлінських рішень.

Реєстрування інформації в БО банку здійснюється методом подвійного запису, відповідно до принципу подвійності, тобто кожен запис-реєстрація відображається за двома рахунками: за дебетом одного рахунка і одночасно за кредитом іншого. Сума записів за дебетом повинна дорівнювати сумі записів за кредитом.

Для поточного обліку банківських операцій у БО банку використовується система рахунків фінансового обліку.

Вся сукупність бухгалтерських рахунків може бути поділена на дві групи:

- балансові
- позабалансові.

Балансові рахунки бувають постійними і тимчасовими.

Постійні балансові рахунки мають залишок на кінець звітного періоду. На їхній основі складається баланс банку.

Серед них виділяють такі групи рахунків:

- рахунки активів;
- рахунки зобов'язань;

—рахунки власного капіталу.
- контрарні

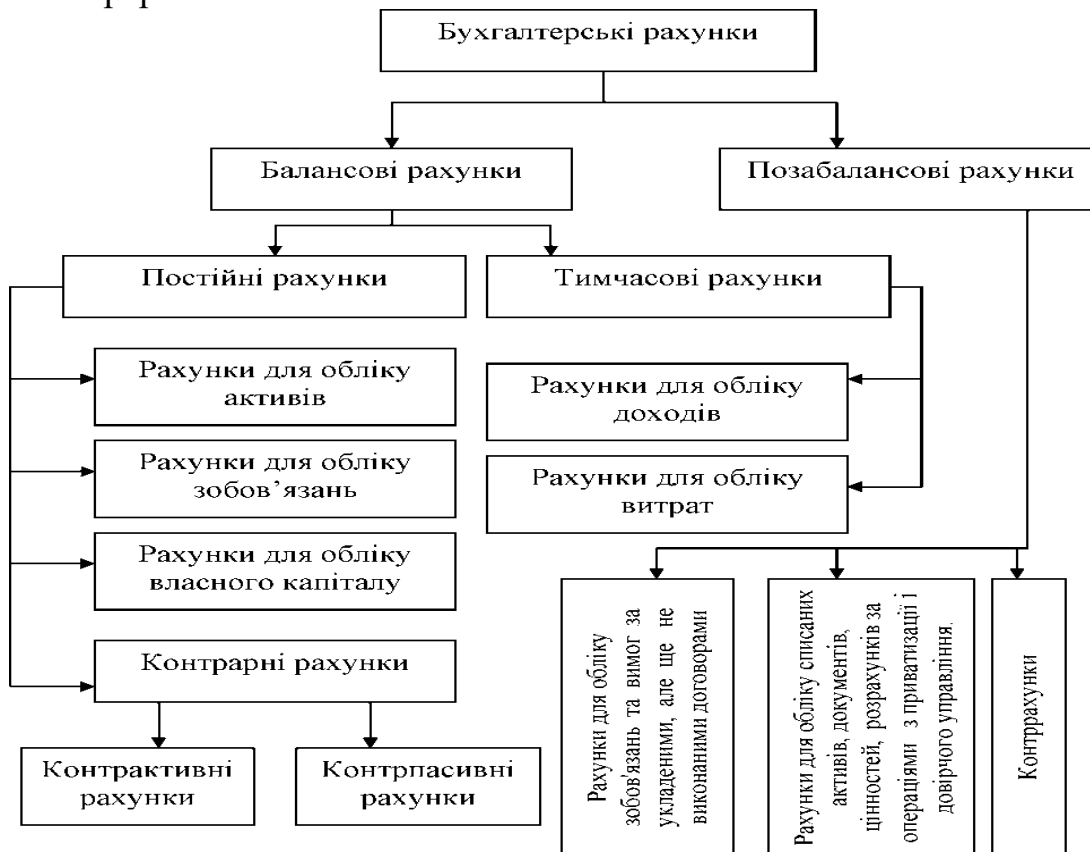

Рис. 1.3. Класифікація бухгалтерських рахунків банку

—позабалансовий рахунок пасивний, якщо при переведенні його на баланс кредитується балансовий рахунок. Наприклад, рахунок 9110 П “Зобов’язання з кредитування, що отримані від банків” - пасивний, тому що в разі отримання коштів за кредитною лінією банк кредитуватиме балансовий рахунок групи 162 “Кредити, що отримані від інших банків, які обліковуються за амортизованою собівартістю”

5. Облікова політика банку, характеристика та вимоги до обліково- операційної роботи в банках.

Облікова політика банку - це сукупність визначених законодавством принципів, методів і процедур, що використовуються банком для складання та подання фінансової звітності.

Положення про облікову політику банку затверджується наказом керівника до початку нового календарного року. Воно установлює методологію обліку окремих операцій. Внесення змін до Положення про облікову політику банку протягом року не допускається (крім випадків істотних змін у діяльності установи або правовій базі).

Облікова політика банку базується на основних принципах бухгалтерського обліку. Банки висвітлюють обрану ними облікову політику описом:

- принципів обліку окремих статей звітності;

- методів оцінки певних об'єктів обліку;
- фактів, що стосуються змін в обліковій політиці.

Основні складові облікової політики банку:

- характеристика аналітичних рахунків внутрішнього плану рахунків;
- додаткові реєстри аналітичного обліку та форми первинних документів;
- правила документообігу й технології оброблення облікової інформації;
- перелік визначених прав працівників банку на підписування документів;
- перелік операцій, що потребують додаткового контролю;
- порядок проведення інвентаризації та методи оцінки активів і зобов'язань;
- порядок контролю за здійсненими внутрішніми банківськими операціями;
- порядок розрахунків між філіями та іншими структурними підрозділами;
- порядок застосування в обліку принципу нарахування доходів і витрат, створення й використання резервів;
- процедури вивірки та контролю;
- інші документи й рішення, необхідні для організації БО.

7. Принципи побудови та структура Плану рахунків комерційних банків України
У Плані рахунків наведені номери та найменування синтетичних рахунків II, III, IV порядків, що забезпечують запис інформації про наявність і рух активів, зобов'язань, капіталу та результатів діяльності банків. Першою цифрою номера визначено клас рахунків.

План рахунків складається з дев'яти класів:

Клас 1. Казначейські та міжбанківські операції.

Клас 2. Операції з клієнтами.

Клас 3. Операції з цінними паперами та інші активи і зобов'язання.

Клас 4. Фінансові та капітальні інвестиції.

Клас 5. Капітал банку.

Клас 6. Доходи.

Клас 7. Витрати.

Клас 8. Управлінський облік.

Клас 9. Позабалансові рахунки.

ЛЕКЦІЯ 2. ОБЛІК КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ

2.1. Поняття грошових коштів та еквівалентів грошових коштів

2.2. Види банківських операцій з готівковими коштами та організація їх проведення

2.3. Характеристика рахунків, що використовуються для обліку готівкових коштів

2.4. Облік операцій з приймання касами банків готівкових коштів

2.5.Облік операцій з видачі касами банків готівкових коштів

2.6.Організація та облік інкасації коштів у клієнтів банку

2.7.Облік надлишків та недостач готівки в касі банку

2.8.Облік операцій з пам'ятними монетами, що мають гривневий номінал і виконують функцію засобу платежу

2.9.Зберігання та облік цінностей і документів у грошових сховищах

2.10. Організація та облік банківських операцій за кореспондентськими рахунками

2.1.Поняття грошових коштів та еквівалентів грошових коштів

Згідно з МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» до грошових коштів (ГК) відносять готівку в касі та депозити до запитання. Нормативно-правові акти НБУ визначають грошові кошти банку як готівкові кошти в касі та міжбанківські депозити на вимогу.

До грошових коштів банків відносяться:

- банкноти і монети в національній та іноземній валюті в касі банку, обмінних пунктах, банкоматах, а також дорожні чеки;
- кошти на кореспондентському рахунку в НБУ;
- кошти на кореспондентських рахунках в інших банках.

Еквіваленти грошових коштів (згідно МСБО 7 та нормативно-правовими актами НБУ) -короткострокові високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у грошові кошти з незначним ризиком зміни вартості (стосується тільки короткострокових ,наприклад, з терміном погашення протягом **3 місяців** з дати придбання)

Виходячи із визначення еквівалентів ГК у МСБО 7, до складу еквівалентів грошових коштів банків України можна віднести:

- строкові депозити в НБУ зі строком погашення до 3 місяців;
- строкові депозити в інших банках зі строком погашення до 3 місяців;
- кредити, що надані іншим банкам зі строком погашення до 3 місяців;
- кошти, що надані іншим банкам за операціями «зворотного репо»¹ до 3 місяців;
- інші короткострокові високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості.

Методика бухгалтерського обліку ГК та еквівалентів ГК регламентується такими нормативно-правовими актами:

¹ **Операція прямого репо** – це кредитна операція між НБУ та банком з купівлі першим державних облігацій України з портфеля банку (далі – перша частина операції репо) з подальшим зобов'язанням банку здійснити зворотний викуп державних облігацій України (далі - друга частина операції репо) за обумовленою ціною на обумовлену дату.

Операція зворотного репо – це депозитна операція між НБУ та банком з продажу першим зі свого портфеля державних облігацій України з одночасним зобов'язанням зворотного їх викупу в банків за обумовленою ціною та на обумовлену дату

- Інструкцією з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України, затвердженою постановою Правління НБУ від 20.10.2004 р. № 495;
- Правилами бухгалтерського обліку операцій з використанням платіжних карток у банках України, затвердженими постановою Правління НБУ від 8.04.2005 №123;
- Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України, затвердженою постановою Правління НБУ № 481 від 27.12.2007 р.

2.2.Види банківських операцій з готівковими коштами та організація їх проведення

До касових операцій банків з ГК в національній та іноземній валюті відносять:

- приймання через касу банку готівки національної та іноземної валюти від клієнтів для зарахування на власні рахунки та рахунки інших юридичних і фізичних осіб або на відповідний рахунок банку (філії, відділення);
- видача готівки національної та іноземної валюти клієнтам з їх рахунків через касу банку або із застосуванням платіжних карток через касу або банкомат;
- приймання від фіз. та юр. осіб готівки для переказу і виплати отримувачу через операційну касу;
- вилучення з обігу сумнівних банкнот (монет) та надсилання їх на дослідження;
- обмін не придатних до обігу та вилучених банкнот (монет) національної валюти на придатні, монет на банкноти, банкнот на монети, банкнот (монет) одних номіналів на банкноти (монети) інших номіналів;
- інкасація готівки;
- підкріплення кас, обмінних пунктів та банкоматів готівкою;
- оброблення готівки;
- прийняття на інкасо банкнот іноз. держав та іменних чеків.
- готівкові валютно-обмінні операції та операції з банківськими металами.

2.3.Характеристика рахунків, що використовуються для обліку готівкових коштів

Готівкові кошти банку в національній та іноземній валюті обліковуються на рахунках *1 класу «Казначейські та міжбанківські операції», 10 розділу «Готівкові кошти»* Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України.

Облік готівки в національній та іноземній валюті **в операційній касі банку** (філії) здійснюється за рахунком 1001 «Банкноти та монети в касі банку», а готівки, що знаходиться в касі відділень банків - за рахунком 1002 «Банкноти та монети в касі відділень банку».

За дебетом рахунків 1001,1002 проводяться:

- суми готівки, що вносяться до операційної каси для зарахування на рахунки банку (філії, відділення) та рахунки клієнтів;
- суми готівки, які отримані з установ НБУ, з філій (банків), відділень банку, з інших банків (філій, відділень);
- суми готівки, які надходять з обмінних пунктів, з підзвіту;
- залишок готівки з програмно-технічних комплексів самообслуговування (ПТКС) тощо.

За кредитом рах.1001,1002 проводяться:

- суми готівки, що видаються клієнтам банку (філій, відділень);
- суми готівки, що відправляються до установ НБУ, до філій (банків), відділень банку, до інших банків (філій, відділень);
- суми готівки, які видаються до обмінних пунктів, до ПТКС, у підзвіт тощо.

Готівка, що перебуває в **обмінних пунктах** банку (філій) обліковуються за рахунком **1003 «Банкноти та монети в обмінних пунктах»**.

За дебетом рах 1003- суми готівки, що надходить до обмінного пункту.

За кредитом рах.1003 - суми готівки, яка видається з обмінного пункту або повертається до операційної каси банку (філії, відділення).

Облік готівки в національній та іноземній валюті в ПТКС (філії, відділення) здійснюється за рахунком **1004 «ПТКС»**

За дебетом рах.1004 проводяться суми готівки, що надійшла до ПТКС.

За кредитом рах.1004 - суми, що видаються з ПТКС або повертається до операційної каси банку (філії, відділення).

Для обліку операцій з інкасації грошової виручки, яка підлягає зарахуванню на рахунки клієнтів банку, використовується транзитний рахунок **1005 «Банкноти та монети, інкасовані до перерахування»**.

За дебетом рах. 1005 -суми інкасованої грошової виручки, яка попередньо (до перерахування готівки) зараховується на рахунки клієнтів, та суми надлишків, що встановлені під час перерахування в кореспонденції з рахунком клієнта.

За кредитом рах. 1005 проводяться суми перерахованої грошової виручки, яка зараховується до операційної каси, та суми нестач, які встановлені під час перерахування в кореспонденції з рахунком клієнта. Залишків на рахунку 1005 на кінець операційного дня не повинно бути.

Облік готівкових коштів, що відправляються банком до установ НБУ, інших банків, обмінних пунктів, банкоматів здійснюється за рахунком **1007 «Банкноти та монети в дорозі»**.

За дебетом рах.1007 проводяться суми готівки, яка відправлена банком (філією, відділенням) до установ НБУ, до філії (банку), відділення банку, до іншого банку (філії, відділення), до обмінних пунктів, до ПТКС.

За кредитом рах.1007 проводяться суми готівки, що надійшла за призначенням.

2.4. Облік операцій з приймання касами банків готівкових коштів

Приймання готівки національної валюти від клієнтів здійснюється

через каси банків за такими прибутковими касовими документами (ПКД):

1) за **заявою на переказ готівки** - від юр. осіб для зарахування на власні поточні рахунки, від фіз. осіб - на поточні, вкладні (депозитні) рахунки, а також від юр. та фіз. осіб - на рахунки інших юр. або фіз. осіб, які відкриті в цьому самому банку або в іншому банку, та переказу без відкриття рахунку;

2) за **рахунками на сплату платежів** - від фіз. осіб на користь юр. осіб;

3) за **прибутковим касовим ордером** - від працівників банку за внутрішньобанківськими операціями;

4) за **документами, установленими відповідною платіжною системою** - від фіз. і юр. осіб - для відправлення переказу та виплати його отримувачу готівкою в національній валюті.

2.5. Облік операцій з видачі касами банків готівкових коштів

З каси банку готівкові кошти в національній валюті видаються за такими видатковими касовими документами (ВКД):

- за **грошовими чеками** – юр. особам, їх підрозділам, а також підприємцям;

- за **заявою на видачу готівки** – фіз. особам з поточних, вкладних (депозитних) рахунків та фіз. і юр. особам переказ без відкриття рахунку (з представленням юр. особою довіреності на уповноважену особу);

- за **документами на отримання переказу** в готівковій формі, установленими відповідною платіжною системою, - фізичним особам.

ТЕМА 3. ОБЛІК ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

3.1. Економічний зміст та класифікація депозитів.

3.2. Порядок відкриття депозитних рахунків клієнтам банку.

3.3. Облік вкладів (депозитів) на вимогу клієнтів банку.

3.4. Облік процентних витрат за коштами на вимогу клієнтів.

3.5. Облік комісійних доходів від розрахунково-касового обслуговування клієнтів банку

3.6. Облік строкових депозитів клієнтів банку

3.7. Облік коштів, залучених за ощадними (депозитними) сертифікатами

3.1. Економічний зміст, класифікація депозитів.

Депозит — це грошові кошти, які внесено власником (юридичною або фізичною особою) або третьою особою за дорученням і за кошти власника у банк на рахунок для зберігання на визначених договором умовах і які підлягають поверненню по закінченні строку дії договору.

Депозити класифікуються за такими ознаками:

1) За економічною сутністю :

депозити залучені (банки можуть залучати кошти від інших банків, небанківських фін.установ, СГ та фіз.осіб.)- пасивні депозитні операції;

депозити розміщені (банки можуть розміщувати свої кошти лише на рахунках в ін.банках)— активні депозитні операції;

2) За строками використання коштів:

депозити на вимогу;

строкові депозити.

Депозити на вимогу — це ГК або БМ, що розміщені вкладниками в банках на умовах видачі депозиту на першу вимогу вкладника або здійснення платежів за розпорядженням власника рахунку. До них відносять:

- кошти на кореспондентських рахунках інших банків;
- кошти місцевих бюджетів та клієнтів, які утримуються за рахунок місцевих бюджетів;
- кошти позабюджетних фондів;
- кошти на поточних рахунках СГД, фіз. осіб, небанківських фінансових установ.

Вклади на вимогу відносять до нестабільних банківських ресурсів, що обмежує сферу їх використання банками (за ними виплачується низький % або він взагалі не виплачується).

Строкові вклади (депозити) — це вклади на визначений договором строк (найстійкіша частину депозитних ресурсів). Вони поділяються на:

- короткострокові (до року);
- довгострокові (більше року).

3) За категоріями вкладників депозити поділяються на:

- депозити банків;
- депозити небанківських фінансових установ;
- депозити суб'єктів господарювання (СГ);
- депозити фіз.осіб(ФО).

4) За видами валютних цінностей, внесених на депозит, депозити поділяються:

депозити в національній валюті;

депозити в іноземній валюті;

депозити в банківських металах.

5) За формою грошового обігу:

- внесені готівкою (згідно законодавству можуть вноситися лише фіз.особами);
- безготівкові.

6) За способом юридичного оформлення зобов'язань:

- оформлені договором банківського рахунку;
- оформлені договором банківського вкладу (депозиту) з видачею ощадної книжки;
- оформлені договором банківського вкладу (депозиту) з видачею ощадного (депозитного) сертифіката;
- оформлені договором банківського рахунку або вкладу (депозиту) з видачею платіжної картки.

7) За видами виплачуваних відсотків :

- депозити з фіксованою ставкою;
- депозити з плаваючою ставкою.

8) В залежності від умов виплати відсотків:

- депозити, за якими відсотки виплачуються авансом;
- депозити, за якими відсотки виплачуються періодично;
- депозити, за якими відсотки виплачуються в кінці терміну.

9) За критерієм платності:

- дешеві (депозити на вимогу);
- дорогі (строкові депозити).

10) За умовами вкладання та вилучення коштів:

- без можливості поповнення та часткового зняття коштів;
- з можливістю поповнення;
- з можливістю поповнення та часткового зняття коштів.

11) В залежності від цільового призначення:

- гарантійні (ГК, що вносяться клієнтами на визначений період під %, відповідно до укладеної угоди, які водночас є заставою виконання зобов'язань по кредиту або гарантії, наданим банком клієнту);
- дохідні депозити.

Проведення вітчизняними банками депозитних операцій регламентується такими законодавчими та нормативно-правовими актами:

1. Законом України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. № 2121-III;
2. Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23.02.2012 р. № 4452-VI;
3. Інструкцією про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затвердженою постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492;
4. Положенням про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юр. і фіз. особами, затвердженим постановою Правління НБУ від 3.12.2003 р. № 516;
5. Положенням про порядок відшкодування Фондом гарантування вкладів фіз. осіб коштів за вкладами, затвердженим рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 09.08.2012 р. № 14

3.2. Порядок відкриття депозитних рахунків клієнтам банку

Відповідно до чинного законодавства України, залучення банком коштів клієнтів на вклади (депозити) на вимогу підтверджується договором банківського рахунку, на основі якого відкривається поточний рахунок.

Поточний рахунок — це рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України.

До поточних рахунків також належать карткові рахунки, що відкриваються для обліку операцій за платіжними картками.

Порядок відкриття поточних рахунків та види дозволених операцій за ними визначено Інструкцією № 492.

Банк відкриває клієнтам депозитний рахунок на підставі таких документів:

- депозитної угоди;
- картки зі зразками підписів та відбитком печатки (для підприємств);

- паспорта або документа, що його замінює, довідки про надання ідентифікаційного коду (для фізичних осіб).

3.3. Облік вкладів (депозитів) на вимогу клієнтів банку

Залучення банком коштів клієнтів на вклади (депозити) на вимогу підтверджується договором банківського рахунку, на основі якого відкривається поточний рахунок.

Поточний рахунок - це рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій (РКОп). До поточних рахунків також належать карткові рахунки, що відкриваються для обліку операцій за платіжними картками.

Порядок відкриття поточних рахунків та види дозволених операцій за ними визначено Інструкцією № 492.

Облік коштів клієнтів, залучених на депозити на вимогу здійснюється за рахунками 2 класу, 26 розділу «Кошти клієнтів банку» таких груп: 260 «Кошти на вимогу СГ», 262 «Кошти на вимогу ФО» та 265 «Кошти небанківських фін. установ», а саме:

2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання (СГ)»;

2620 «Кошти на вимогу ФО»;

2650 «Кошти на вимогу небанківських фінансових установ»;

3.4. Облік процентних витрат за коштами на вимогу клієнтів

За користування коштами на вимогу, що знаходяться на рахунках клієнтів, банки нараховують і виплачують їх власникам проценти, які для банку є процентними витратами.

Для обрахування процентних витрат за залученими депозитами застосовуються такі методи визначення кількості днів:

- метод «факт/факт» — передбачає, що для розрахунку використовується фактична кількість днів у місяці та році;
- метод «факт/360» — передбачає, що для розрахунку використовується фактична кількість днів у місяці, але умовно в році 360 днів;
- метод «30/360» — передбачає, що для розрахунку використовується умовна кількість днів у році — 360, у місяці — 30.

Процентні витрати банку за коштами на вимогу клієнтів відображаються за рахунками 7 класу «Витрати», розділу 70 «Процентні витрати» груп 702 «Процентні витрати за операціями із суб'єктами господарювання, які обліковуються за амортизованою собівартістю» та 704 «Процентні витрати за операціями із фізичними особами».

3.5. Облік комісійних доходів від розрахунково-касового обслуговування клієнтів банку

За проведення операцій за розпорядженням власника поточного рахунку, банки отримують комісійну винагороду, яка для банків класифікується як комісійні доходи. Для відображення в обліку комісійних доходів за операціями з клієнтами використовуються рахунки 6 класу «Доходи», розділу 65 «Комісійні доходи», групи 651 Комісійні доходи за операціями з клієнтами»

Методика обліку комісійних доходів банку залежить від виду послуг, пов'язаних з їх одержанням. Так, доходи за безперервними послугами визнаються щомісяця протягом усього строку дії угоди про надання послуг і відображаються в обліку за принципом нарахування.

Комісійні доходи за одноразовими послугами можуть визнаватися без відображення за рахунками нарахованих доходів, якщо кошти отримані у звітному періоді, у якому послуги фактично надаються.

3.6. Облік строкових депозитів клієнтів банку

Згідно з «Положенням про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами», грошові кошти на вкладні (депозитні) рахунки перераховуються юридичними особами з поточних рахунків і повертаються банками в безготівковій формі на поточні рахунки юридичних осіб. Проведення розрахункових операцій за вкладними (депозитними) рахунками юридичної особи забороняється, крім операцій, пов'язаних з реалізацією майнових прав на суму вкладу (депозиту) відповідно до укладених договорів застави та законодавства України.

Грошові кошти на вкладні (депозитні) рахунки фізичних осіб можуть бути внесені готівкою, перераховані з іншого вкладного (депозитного) рахунку або поточного рахунку і повертаються банками готівкою або в безготівковій формі на зазначений у договорі рахунок вкладника для повернення коштів чи за заявою вкладника на інший його рахунок. Банки можуть відповідно до умов договору банківського вкладу (депозиту) перераховувати фізичним особам нараховані проценти за вкладами (депозитами) на їх поточний рахунок, для поповнення вкладу (депозиту) або видавати готівкою.

За вкладним (депозитним) рахунком фізичної особи можуть проводитися операції, пов'язані з реалізацією майнових прав на суму коштів, що зберігаються на цьому рахунку, відповідно до договору застави грошових коштів.

Облік коштів клієнтів, залучених банком на строкові вклади здійснюється за рахунками 2 класу, 26 розділу, таких груп:

261 група «Строкові кошти суб'єктів господарювання»;

263 група «Строкові кошти фізичних осіб»;

265 група «Кошти небанківських фінансових установ».

Тема 4. ОБЛІК БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

4.1 Поняття безготівкових розрахунків та вимоги щодо їх проведення

4.2. Організація та облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень, платіжних вимог-доручень та платіжних вимог

4.3. Організація та облік розрахунків з допомогою розрахункових чеків

4.4. Організація та облік розрахунків за акредитивами

4.5. Облік розрахунків з допомогою платіжних карток

4.1. Поняття безготівкових розрахунків та вимоги щодо їх проведення

Безготівкові розрахунки (БР) - це перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і ФО внесеної ними готівки на рахунки отримувачів коштів.

БР проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді.

Розрахунковий документ - це документ на паперовому носії, що містить доручення та/або вимогу про перерахування коштів з рахунку платника на рахунок отримувача.

БР регламентуються Інструкцією про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженою постановою Правління НБУ № 22 від 21.01.2004.

8) банки мають право зупинити видаткові операції за рах. клієнта лише в разі накладення на кошти арешту (в межах суми, на яку накладено арешт, крім випадків, коли арешт накладено без установлення такої суми).

Під час здійснення розрахункових операцій можуть використовуватись різні платіжні інструменти (рис.4.1).

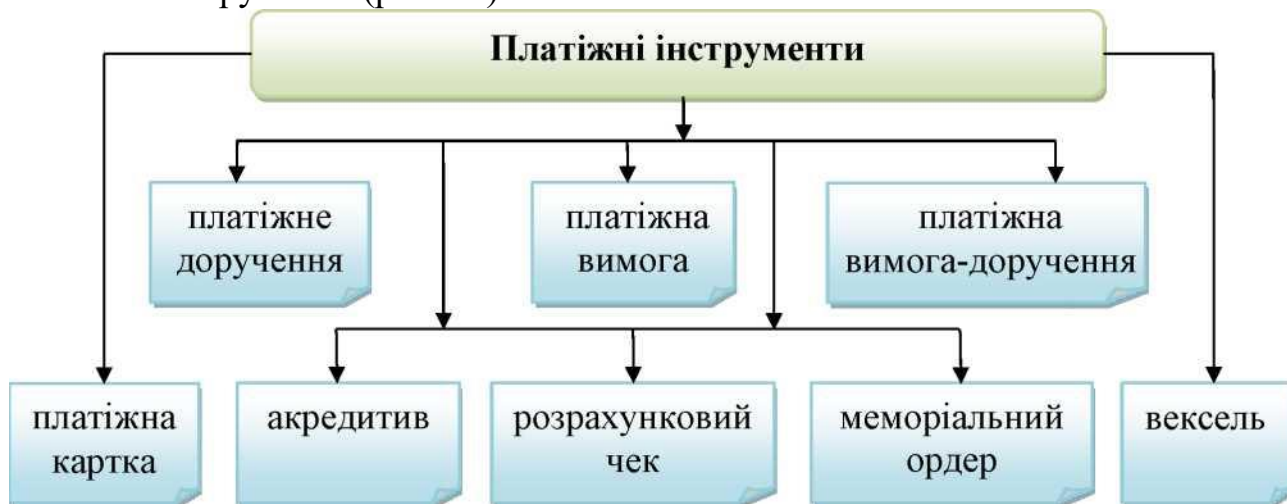

Рис.4.1. Види платіжних інструментів, що застосовуються у безготівкових розрахунках

4.2. Організація та облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень, платіжних вимог-доручень та платіжних вимог

Платіжне доручення - це розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника банку про списання зі свого рахунку зазначеної суми коштів та її перерахування на рахунок одержувача.

Банк платника приймає платіжне доручення до виконання протягом 10 кален. днів з дати його виписки (не враховуючи день оформлення).

Платіжне доручення приймається до виконання за умови, якщо його сума не перевищує суму на рахунку платника (або якщо інше передбачено договором між банком та платником).

Платник має право відкликати платіжне доручення з банку, в будь-який час і у встановленому внутрішніми правилами банку порядку, і лише в повній сумі.

Платник має право зазначати в платіжному дорученні дату валютування (не пізніше 10 календарних днів після складання платіжного доручення).

Дата валютування - це зазначена платником у РД або в документі на переказ готівки дата, починаючи з якої гроші, переказані платником отримувачу, переходять у власність отримувача. До дати валютування сума переказу обл-ся в банку, що обслуговує отримувача.

Банк отримувача до настання дати валютування зараховує кошти на відповідний рахунок з обліку коштів клієнтів у розрахунках і не пізніше наступного робочого дня повідомляє отримувача про надходження коштів та дату їх валютування. Банк отр-ча зобов'язаний зарахувати кошти на рах. отримувача на початок операційного дня, який визначений датою валютування (або на початок першого робочого дня, наступного за датою валютування, якщо вона припадає на неробочий день).

Банк отримувача операцію з перерахування коштів з рахунку з обліку коштів клієнтів у розрахунках на рахунок отримувача оформляє меморіальним ордером, у реквізиті «Призначення платежу» якого зазначає номер і дату ЕРД і повторює текст реквізиту «Призначення платежу» ЕРД.

Платіжна вимога-доручення – це РД, який складається з двох частин:

верхньої - вимоги отримувача безпосередньо до платника про сплату визначеної суми коштів;

нижньої - доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку визначеної ним суми коштів та перерахування її на рахунок отримувача.

Банк платника приймає вимогу-доручення від платника протягом 20 календарних днів з дати оформлення її отримувачем.

Платіжна вимога -РД, що містить вимогу стягувача або, в разі договірної списання, отримувача до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рах. платника на рах.отримувача.

4.3.Організація та облік розрахунків з допомогою розрахункових чеків

Розрахунковий чек - це розрахунковий документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку- емітенту, у якому відкрито його рахунок, про сплату чекодержателю зазначеної в чеку суми коштів.

Чеки використовуються лише для безготівкових перерахувань з рахунку чекодавця на рахунок отримувача коштів. Підприємствам не дозволяється здійснювати обмін чека на готівку та отримувати готівкою здачу із суми чека. Фізичні особи можуть обмінювати чек на готівку або отримувати здачу із суми чека готівкою (але не більше ніж 20% від суми цього чека).

**3. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ
(СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ,
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
(у т.ч. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ)**

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. Основи побудови бухгалтерського обліку в банках

(семінарське заняття)

Питання:

1. Сутність і основні положення облікової політики банку.
2. Характеристика, структура та принципи побудови плану рахунків банку.
3. Параметри та форми аналітичного обліку.
4. Банківська документація

ТЕМА 2. Облік власного капіталу

(семінарське заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Сутність, складові і види капіталу банку.
- 1.2. Характеристика структури плану рахунків для відображення статутного капіталу банку.
- 1.3. Порядок формування статутного капіталу і особливості відображення цих операцій в обліку.
- 1.4. Порядок відображення операцій з формування резервного та інших фондів банку.
- 1.5. Регулятивний капітал та порядок його розрахунку

2. Бухгалтерські записи за операціями з капіталом банку

ТЕМА 3. Облік доходів і витрат

(семінарське заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Види доходів і витрат банку та правила відображення їх в обліку;
- 1.2. Відображення операцій з формування резерву під заборгованість за нарахованими доходами;
- 1.3. Відображення в обліку витрат на утримання персоналу банку
- 1.4. Бухгалтерські записи з нарахування доходів і витрат банку

ТЕМА 4. Облік касових операцій

(практичне заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Організація роботи з готівкою в банках.
 - 1.2. Документальне забезпечення та облік операцій кас з оприбуткування готівки.
 - 1.3. Документальне оформлення та облік видаткових операцій кас.
 - 1.4. Порядок проведення інкасації грошової виручки.
 - 1.5. Зберігання і облік цінностей та документів у грошових сховищах.
- 2. Відображення в обліку операцій за операціями з готівкою**

ТЕМА 5. Облік розрахункових операцій

(практичне заняття)

1.Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Характеристика платіжних рахунків клієнтів у банках.
- 1.2. Відображення в обліку операцій при розрахунках платіжними дорученнями.
- 1.3. Відображення в обліку операцій при розрахунках платіжними вимогами-дорученнями.
- 1.4. Порядок відображення в обліку операцій при розрахунках розрахунковими чеками.

ТЕМА 6. Облік депозитних операцій

(практичне заняття)

1.Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Характеристика депозитних рахунків.
 - 1.2. Порядок відкриття строкових та ощадних депозитних рахунків.
 - 1.3. Облік нарахування та сплати процентів за депозитними рахунками.
2. Складання бухгалтерських записів з депозитних операцій

ТЕМА 7. Облік операцій з кредитування

(практичне заняття)

1.Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Характеристика рахунків для обліку кредитних операцій.
- 1.2. порядок обліку операцій і послуг кредитного характеру.
- 1.3. Порядок обліку операцій з формування і використання резерву на покриття можливих втрат за кредитами.
- 1.4. Порядок списання безнадійних кредитів. Облік операцій кредитного характеру на прикладі факторингових операцій.
- 1.5. Порядок обліку процентів за користування банківськими кредитами та комісійних за надання послуг кредитного характеру.

2. Складання бухгалтерських записів за кредитними операціями

ТЕМА 8. Облік операцій з цінними паперами

(семінарське заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

- 1.1 Сутність, класифікація цінних паперів і операцій з ними.
- 1.2. Характеристика рахунків для обліку операцій з цінними паперами.
- 1.3. Порядок обліку операцій з цінними паперами для перепродажу та довгострокових.
- 1.4. Порядок обліку операцій з цінними паперами за власними борговими зобов'язаннями.

2. Складання бухгалтерських записів за операціями з цінними паперами

ТЕМА 9. Облік операцій в іноземній валюті

(практичне заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Характеристика валютних операцій.
- 1.2.Порядок здійснення операцій на поточних рахунках клієнтів в іноземній валюті.

- 1.3 Порядок обліку неторговельних операцій з валютними цінностями, експортно-імпортних операцій та операцій з купівлі та продажу іноземної валюти.
- 1.4. Облік форвардних і ф'ючерсних операцій.
- 2. Складання бухгалтерських записів за операціями в іноземній валюті

ТЕМА 10. Облік операцій з основними засобами

(практичне заняття)

- 1. Обговорення теоретичних питань:
 - 1.1. Документальне оформлення операцій з обліку основних засобів.
 - 1.2. Порядок обліку руху основних засобів, їх переоцінки та поточного ремонту.
 - 1.3. Облік операційної оренди основних засобів, переданих або отриманих в операційну оренду.
 - 1.4. Порядок обліку основних засобів, що прийняті банком під заставу наданого кредиту.
 - 1.5. Інвентаризація основних засобів і відображення в обліку її результатів.
- 2. Відображення в обліку операцій з основними засобами.

ТЕМА 11. Облік операцій з нематеріальними активами

(практичне заняття)

- 1. Обговорення теоретичних питань:
 - 1.1. Документальне оформлення операцій з обліку НМА.
 - 1.2. Характеристика рахунків для обліку операцій з НМА..
- 2. Відображення в обліку операцій з НМА.

ТЕМА 12. Облік операцій з лізингу

(практичне заняття)

- 1. Обговорення теоретичних питань:
 - 1.1. Сутність фінансового лізингу.
 - 1.2. Характеристика рахунків для обліку операцій за лізингом.
 - 1.3. Облік фінансового лізингу банком – лізингодавцем та банком лізингоодержувачем
 - 1.4. Облік процентних доходів та витрат за фінансовим лізингом.
- 2. Відображення в обліку операцій з лізингу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ПИСЬМОВИХ САМОСТІЙНИХ РОБІТ

Індивідуальна робота студента з дисципліни передбачає виконання завдань, спрямованих на поширення знань та вмінь щодо кожної теми курсу.

Основними формами індивідуальної роботи студентів є:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- знайомство з законодавчими та нормативними документами, що регулюють організацію обліку банків;
- виконання завдань практичного характеру.

Індивідуальна робота студентів з дисципліни “Облік у банках ” забезпечена завданнями та методичними рекомендаціями, що сприяє удосконаленню знань та практичних навичок студентів спеціальності “Облік та оподаткування ”.

Індивідуальна робота є складовою частиною у вивченні дисципліни “Облік у банках ”.

Мета індивідуальної роботи:

- закріпити теоретичні знання студентів;
- виробити у студентів уміння використовувати нормативні акти, методичні рекомендації з обліку банківських операцій;
- виробити у студентів навички критичної оцінки існуючої практики обліку у банках.

Метою виконання індивідуальних завдань є засвоєння матеріалів курсу і здійснення підсумкового оцінювання знань студентів.

Індивідуальне завдання складається з теоретичного питання (3 бали) та двох практичних завдань, коне з яких оцінюється відповідно на 4 та 3 бали.

Зразок варіанту індивідуального завдання з курсу представлено нижче.

Варіант 1*

1.Розкрити питання: Організація і нормативно-правове забезпечення ведення касових операцій в банках України.

2. Задача.

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями . Визначити залишок готівки в касі на кінець дня (залишок на початок дня – 50 тис. грн.).

№	Зміст операції	Сума, тис.грн.
1.	До каси банку за заявою на переказ готівки оприбутковано торгову виручку, що здана клієнтом МП “Дарина”.	60
2.	З каси банку за чеком видано готівку клієнту МП “Дарина” для виплати зарплати працівникам	20
3.	Фізичними особами готівкою внесено кошти на поповнення депозитних вкладів: а) терміном 6 місяців; б) терміном 2 роки.	1,0 1,5
4.	Видано готівку: а) заробітну плату працівникам банку; б) аванс на відрядження.	30 0,5
5.	Сплачено банку-кореспонденту з рахунка ностро за придбання в нього готівки.	15
6.	Отриману готівку оприбутковано до каси банку.	15
7.	З каси виданий готівкою короткостроковий кредит фізичній особі на поточні потреби.	21
8.	За результатами ревізії каси банку виявлено нестачу готівки.	0,06

3. Задача. *Скласти бухгалтерські проведення за наведеними операціями.*

1) на користь підприємства «Скороход» поступили кошти у сумі 5200 грн. від магазину «Взуття», що має рахунок у банку-кореспонденті. У електронному розрахунковому документі зазначена дата валютування - 10.08.2018 р.;

2) списано на за вимогою – дорученням підприємству «Фауна», що має рахунок в іншому банку;

3) у зв'язку з настанням дати валютування, зараховано на поточний рахунок фізичної особи Зайцева О.Б. 980 грн., що надійшли раніше від фізичної особи Костюка П.С., що обслуговується в іншому банку;

* Кількість балів за кожне з питань відповіді: 1 – 3; 2 – 4; 3-3

**4. ПИТАННЯ, ЗАДАЧІ, ЗАВДАННЯ АБО КЕЙСИ ДЛЯ
ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ
РОБІТ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ,
ПІСЛЯТЕСТАЦІЙНОГО МОНІТОРИНГУ НАБУТИХ
ЗНАНЬ І ВМІНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

4.1. ПИТАННЯ, ЗАДАЧІ, ЗАВДАННЯ АБО КЕЙСИ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ І ПРИНЦИПИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У БАНКАХ

Питання для поточного контролю

1. *Які види обліку, що ведуться банками України є обов'язковими?*
2. *Хто є користувачами інформації, яку надає система фінансового обліку банку?*
3. *На основі якого виду обліку банки складають внутрішню звітність, що використовується для забезпечення внутрішніх потреб банку в інформації?*
4. *Чим фінансовий облік відрізняється від управлінського та податкового обліку?*
5. *З якою метою здійснюється державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні?*
6. *Який державний орган в Україні встановлює порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в банках?*
7. *Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» на яких принципах ґрунтується ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності?*
8. *Що слід розуміти під обліковою політикою банку і які обов'язкові складові вона має охоплювати?*
9. *Що являє собою операційна діяльність банку?*
10. *Які функції виконують працівники фронт-офісу та бек офісу банку?*
11. *Що є підставою для відображення банківської операції в бухгалтерському обліку?*
12. *На які види класифікуються банківські документи?*
13. *Дайте визначення елементів бухгалтерського рівняння.*
14. *З яких елементів складається Т-подібна модель рахунку?*
15. *Як визначається сальдо за активними і пасивними рахунками?*
16. *Які чотири типи операцій виділяють за їх впливом на бухгалтерське рівняння?*
17. *На які види поділяються бухгалтерські балансові та позабалансові рахунки?*
18. *Скільки класів має План рахунків бухгалтерського обліку банків України і як вони називаються?*
19. *Дайте визначення регістрів аналітичного і синтетичного обліку та назвіть їх основні форми.*
20. *На які групи поділяються параметри аналітичного обліку?*
21. *За якою схемою формуються номери рахунків аналітичного обліку?*

Задача 1.1.

Які з принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності застосував банк в кожному з наведених нижче випадків?

1. 5 березня банк залучив від фізичної особи депозит терміном на 6 міс. на умовах виплати відсотків в кінці терміну депозиту. Разом з тим, в кінці березня банк нарахував процентні витрати за даним депозитом.

2. Василенко П.Р. є одним із власників банку. У грудні він придбав для себе новий будинок вартістю 1000 000 грн. Вартість цього будинку не була відображена в активах банку.

3. Упродовж п'яти років банк застосовує один і той самий метод амортизації основних засобів.

4. Банк відобразив у своєму річному звіті про фінансовий стан будівлю, в якій він розташований, за вартістю її придбання, хоча ринкова вартість на дату складання фінансової звітності була більшою.

5. В кінці кожного місяця банк нараховує проценти за наданими клієнтам кредитами і відображає їх за рахунками процентних доходів, хоча в більшості випадків клієнти платять нараховані за кредитами проценти в наступному після нарахування місяці.

Задача 1.2.

З наведеного нижче переліку виберіть, що належить до активів, зобов'язань та капіталу банку:

- 1) ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком;
- 2) кошти на кореспондентських рахунках інших банків;
- 3) результати переоцінки основних засобів;
- 4) основні засоби;
- 5) кредити, надані клієнтам;
- 6) банкноти та монети національної валюти в касі банку;
- 7) власні акції, що викуплені в акціонерів;
- 8) акції підприємства, що придбані банком до свого торгового портфеля;
- 9) кошти на вимогу фізичних осіб;
- 10) емісійні різниці;
- 11) нематеріальні активи;
- 12) інвестиції в дочірні компанії.

Задача 1.3.

На які елементи бухгалтерського рівняння ($A = K + Z$) і як саме вплинуть (збільшать чи зменшать) наступні банківські операції:

- 1) продаж банком власних основних засобів;
- 2) купівля банком акцій підприємства;
- 3) перерахування коштів з поточного рахунку клієнта на строковий;
- 4) продаж власних акцій, що випущені банком;
- 5) купівля касою банку доларів США за гривні;

- 6) одержання короткострокового кредиту від іншого банку;
- 7) видача підприємству кредиту шляхом зарахування коштів на його поточний рахунок;
- 8) отримання банком комісійних доходів за розрахунково-касове обслуговування клієнтів;
- 9) перерахування за дорученням клієнта коштів з його поточного рахунку на користь особи, яка обслуговується в іншому банку;
- 10) нарахування дивідендів акціонерам банку.

Задача 1.4.

Вкажіть, чи дебет буде збільшувати (+) чи зменшувати (-) кожен із зазначених нижче рахунків Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України:

- 1001 «Банкноти та монети в касі банку»;
- 5000 «Статутний капітал банку»;
- 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»;
- 2630 «Короткострокові вклади (депозити) фізичних осіб»;
- 2902 «Кредиторська заборгованість за прийняті платежі»;
- 2203 «Кредити на поточні потреби, що надані фізичним особам, які обліковуються за амортизованою собівартістю»;
- 1500 «Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках»;
- 3570 Нараховані доходи за розрахунково-касове обслуговування;
- 2608 «Нараховані витрати за коштами на вимогу суб'єктів господарювання»; -
- 7021 «Процентні витрати за строковими коштами суб'єктів господарювання, які обліковуються за амортизованою собівартістю».

Тема 2. ОБЛІК КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Що відноситься до складу грошових коштів банку?
2. Дайте визначення еквівалентів грошових коштів і наведіть їх види.
3. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується організація проведення та методика обліку банківських операцій з готівковими коштами?
4. Які види кас можуть входити у структуру операційної каси банку?
5. Коли мають відображатися в бухгалтерському обліку банку касові операції, що виконані в операційний час та післяопераційний час?
6. За рахунками яких класів Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України обліковуються:
 - а) банкноти та монети в касі банку;
 - б) банкноти та монети в програмно-технічних комплексах самообслуговування;
 - в) пам'ятні та ювілейні монети, що мають гривневий номінал і виконують функцію засобу платежу;
 - г) зразки банкнот національної валюти, отримані від НБУ;
 - д) виявлені надлишки готівки під час проведення ревізії каси банку?
7. За якими документами здійснюється приймання готівки національної валюти від

клієнтів через каси банків?

8. За якими документами здійснюється видача клієнтам через каси банків готівки національної валюти?

9. Наведіть приклади бухгалтерських проведення за прибутковими та видатковими касовими операціями.

10. Висвітліть механізм проведення інкасації коштів у клієнтів банку.

11. Якими бухгалтерськими проводками супроводжується зарахування проінкасованої грошової виручки на поточні рахунки суб'єктів господарювання та її оприбуткування до операційної каси банку?

12. Як здійснюється підкріплення операційної каси банку готівкою?

13. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції з підкріплення?

14. Які бухгалтерські проводки виконує банк у випадку виявлення недостатчі готівки в операційній касі?

15. Дайте визначення кореспондентських відносин та кореспондентських рахунків.

16. Якими законодавчими та нормативно-правовими актами України регламентуються питання, пов'язані з проведенням міжбанківських розрахунків?

17. Які обов'язкові реквізити має містити міжбанківський електронний розрахунковий документ?

18. Висвітліть механізм функціонування СЕП НБУ у файлового режимі та режимі реального часу.

19. Які рахунки використовуються в бухгалтерському обліку банку для відображення операцій, що здійснюються через СЕП НБУ?

20. Наведіть приклади бухгалтерських проведення за типовими операціями, що здійснюються за кореспондентським рахунком банку в НБУ.

21. З якою метою і в якому випадку створюється внутрішньобанківська міжфілійна платіжна система (ВМПС)?

22. За якими бухгалтерськими рахунками відображаються міжбанківські операції, що здійснюються через ВМПС?

23. Які рахунки використовуються в бухгалтерському обліку банку для відображення операцій, що здійснюються через прямі кореспондентські рахунки?

24. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції, що здійснюються за кореспондентськими рахунками банків-нерезидентів у гривнях?

25. Як відображаються в обліку банку операції з нарахування процентних доходів і витрат за залишками коштів, що знаходяться на кореспондентських рахунках?

26. Якими бухгалтерськими записами супроводжуються операції з формування (збільшення) та сторнування (зменшення) спеціальних резервів за коштами, розміщеними на кореспондентських рахунках в інших банках?

27. У якій примітці до річної фінансової звітності банку розкривається інформація про грошові кошти та їх еквіваленти?

ТЕСТИ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. До складу грошових коштів банків не відносяться:

- а) кошти на кореспондентських рахунках в інших банках;
- б) банкноти в іноземній валюті, що знаходяться в касі банку та обмінних пунктах;

- в) строкові депозити в інших банках з початковим строком погашення до 90 днів;
- г) дорожні чеки.

2. За яким документом банки приймають готівку від юридичних осіб для її зарахування на їхні власні поточні рахунки?

- а) рахунком на сплату платежів;
- б) прибутковим касовим ордером;
- в) грошовим чеком;
- г) заявою на переказ готівки.

3. За яким документом банки видають готівку фізичним особам з їх власних поточних рахунків?

- а) рахунком на сплату платежів;
- б) видатковим касовим ордером;
- в) грошовим чеком;
- г) заявою на переказ готівки.

4. Коли мають відображатися в бухгалтерському обліку банку виконані в післяопераційний час касові операції:

- а) не пізніше наступного операційного дня;
- б) в цей самий тиждень;
- в) в цей самий день.

5. За якими рахунками обліковуються зразки банкнот національної валюти, отриманих банками від територіальних управлінь НБУ?

- а) 1001 «Банкноти та монети в касі банку»;
- б) 1005 «Банкноти та монети, інкасовані до перерахування»;
- в) 9819 «Інші цінності і документи»;
- г) зразки банкнот в обліку не відображаються.

6. Які дії виконує інкасатор-збирач, приймаючи сумки з виторгом від клієнта?

- а) перевіряє справність сумки;
- б) перевіряє правильність опломбування сумки;
- в) перераховує гроші, що знаходяться в сумці;
- г) перевіряє відповідність суми виторгу, зазначеної в явочній картці, записам у накладній і копії супровідної відомості.

7. Бухгалтерський запис Дт 1005 Кт 2600 означає:

- а) зарахування інкасованої грошової виручки після її перерахування на рахунок клієнта;
- б) зарахування інкасованої грошової виручки до її перерахування на рахунок клієнта;
- в) зарахування виявленого надлишку грошової виручки на рахунок клієнта;
- г) списання з рахунку клієнта виявленої недостачі грошової виручки.

8. Бухгалтерський запис Дт 1001 Кт 1811 означає:

- а) попереднє перерахування банком коштів за готівку НБУ;
- б) отримання банком готівки від іншого банку на умовах післяплати;
- в) поступлення коштів на коррахунок банку за здану готівку НБУ;
- г) отримання банком готівки через інкасаторів НБУ і оприбуткування її в касу банку.

9. Бухгалтерське проведення Дт 9819 Кт 9910 означає:

- а) банк отримав пам'ятні монети від НБУ, за які він заплатив наперед;

- б) банк отримав пам'ятні монети від НБУ на реалізацію без попередньої оплати;
- в) банк перерахував НБУ кошти за придбані в нього пам'ятні монети;
- г) банк отримав від клієнта гроші за продані йому пам'ятні монети;

10. Бухгалтерське проведення Дт 1819 Кт 1200 означає:

- а) банк отримав пам'ятні монети від НБУ, за які він заплатив наперед;
- б) банк отримав від клієнта гроші за продані йому пам'ятні монети;
- в) банк перерахував НБУ кошти за придбані в нього пам'ятні монети;
- г) банк перерахував НБУ кошти за реалізовані пам'ятні монети, які були отримані банком на реалізацію без попередньої оплати.

10. Бухгалтерський запис Дт 3901 Кт 2600 означає:

- а) філія банку списала кошти з свого кореспондентського рахунку і перерахувала їх в головний офіс свого банку;
- б) банк списав кошти з кореспондентського рахунку філії і зарахував їх своєму клієнту;
- в) на кореспондентський рахунок філії поступили кошти з іншого банку;
- г) банк списав кошти з рахунку клієнта і зарахував їх на кореспондентський рахунок своєї філії.

ЗАВДАННЯ

Задача 3.1.

Упродовж дня в касу банку поступали готівкові кошти від таких фізичних і юридичних осіб:

- 1) підприємства «Глобус» 1200 грн. для зарахування на поточний рахунок;
- 2) фізичної особи Романюк О.П. 5000 доларів США для зарахування на депозитний рахунок (термін депозиту - 6 місяців);
- 3) працівника банку Козлова М.Р. 45 грн. невикористаного отриманого раніше авансу на господарські потреби;
- 4) фірми «Пелікан» 50 грн. за відкриття поточного рахунку в даному банку;
- 5) фізичної особи Дунця Б.Д. комунальні платежі у сумі 158 грн. з дорученням подальшого перерахування за призначенням;
- 6) фізичної особи Абрамовича С.Б. 800 грн. для їх переказу (без відкриття рахунку) іншій фізичній особі, що має рахунок в іншому банку.

Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище прибутковими касовими операціями.

2. Вказати за якими прибутковими касовими документами було прийнято готівку в касу банку за кожною операцією.

Задача 3.2.

За день касою банку були проведені такі видаткові касові операції:

- 1) видано 850 грн. з поточного рахунку підприємства «Пломба» на службове відрядження його працівника; Дт2600 Кт 1001 (грошовий чек
- 2) повернено 20000 грн. фіз.особі Мурашко О.Л. за короткостроковим депозитом; Дт2630 Кт1001- Заява на видачу
- 3) видано аванс у сумі 1400 грн. працівнику банку на відрядження.
3550 Кт 1001 (ВКО)
- 4) видано готівку у сумі 600 євро з поточного рахунку фізичної особи Білякової Л.Т.

Дт 2620 Кт 1001 - заява

Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище видатковими касовими операціями.
2. Назвати за якими видатковими касовими документами було видано готівку з каси банку за кожною операцією.

Задача 3.3

Упродовж дня банком були проведені наступні касові операції:

- 1) отримано від фізичної особи 3000 грн. для зарахування на депозитний рахунок (термін депозиту - 14 місяців);
- 2) виплачено 160 грн. заборгованості за відрядженням банківському працівникові;
- 3) прийнято від населення комунальних платежів з дорученням подальшого перерахування за призначенням на загальну суму 2320 грн.;
- 4) виплачено переказ фізичній особі у сумі 1000 грн. без відкриття банківського рахунку.

Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними касовими операціями.
2. Відкрити Т-рахунок до рахунку 1001 «Банкноти та монети в касі банку», відобразити на ньому обороти та вивести кінцеве сальдо. Початкове сальдо на рахунку 1001 становило 200000 грн.

Задача 3.4.

З інкасаторських сумок банком було зараховано проінкасовану грошову виручку на поточні рахунки таких клієнтів:

- фізичної особи-підприємця Антошкіна В.В. - в сумі 25000 грн.;
- магазину «Стильний одяг» -у сумі 11000 грн.;
- магазину «Морські делікатеси»- у сумі 12500 грн.

В процесі перерахунку було встановлено, що фактична сума готівки фізичної особи-підприємця Антошкіна В.В. становила 24990 грн., магазину «Стильний одяг»-11000 грн.: магазину «Морські делікатеси»- 12550 грн. Операції з нарахування проінкасованої грошової виручки на поточні рахунки клієнтів та її оприбуткування в касу банку відображаються такими проводками

Тема 3. ОБЛІК ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Які операції вважаються депозитними згідно з чинним банківським законодавством України?
2. За якими ознаками і на які види класифікуються банківські вклади (депозити)?
3. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням, оцінкою та розкриттям інформації про фінансові зобов'язання?
4. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентуються питання, пов'язані з проведенням депозитних операцій та їх відображенням у бухгалтерському обліку банків України?
5. За якою вартістю українські банки мають оцінювати вклади (депозити) під час первісного визнання та після первісного визнання?
6. У чому полягає суть методу ефективної ставки відсотка?
7. Що таке амортизована собівартість фінансового зобов'язання?
8. В яких випадках банк припиняє визнання в балансі фінансового зобов'язання?
9. У чому полягає особливість обліку вкладів (депозитів), залучених банком в іноземній

валюті?

10. На яких банківських рахунках зберігаються кошти клієнтів на вимогу?
11. Дайте характеристику бухгалтерських рахунків на яких в банку обліковуються кошти на вимогу клієнтів.
12. Якими бухгалтерськими проводками відображається нарахування і сплата банком процентних витрат в національній та іноземній валюті за коштами на вимогу клієнтів?
13. За якими рахунками відображаються в бухгалтерському обліку банку строкові кошти клієнтів?
14. Що має визнавати банк в бухгалтерському обліку, якщо під час первісного визнання він залучає кошти на вклад за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова?
15. Якими бухгалтерськими проводками відображається нарахування і сплата банком процентних витрат в національній та іноземній валюті за строковими коштами клієнтів?
16. Якими бухгалтерськими записами супроводжується амортизація дисконту (премії) за строковими коштами клієнтів?
17. Якими бухгалтерськими записами відображаються операції з повернення вкладнику депозиту у визначений договором строк?
18. Які бухгалтерські проводки виконує банк у разі дострокового повернення депозиту вкладнику?
19. За якими рахунками відображаються в бухгалтерському обліку банку операції з продовження строку дії (пролонгації) вкладних (депозитних) договорів?
20. Які види ощадних (депозитних) сертифікатів дозволено випускати українським банкам?
21. За рахунками якого класу Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України обліковуються кошти, залучені банком шляхом випуску ощадних (депозитних) сертифікатів?
22. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції з розміщення банком ощадних (депозитних) сертифікатів за:
 - а) номіналом;
 - б) з дисконтом;
 - в) з премією?
23. Якими бухгалтерськими проводками супроводжується нарахування і сплата банком процентних витрат в національній та іноземній валюті за ощадними (депозитними) сертифікатами?
24. Які бухгалтерські проводки виконує банк у разі погашення ощадних (депозитних) сертифікатів?
25. У яких статтях звіту про фінансовий стан та звіту про рух грошових коштів розкривається інформація про вклади (депозити) клієнтів та кошти, залучені за ощадними (депозитними) сертифікатами?
26. У яких примітках до фінансової звітності банку розкривається інформація *про вклади* (депозити) клієнтів та кошти, залучені за ощадними (депозитними) сертифікатами?

ТЕСТИ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Згідно з класифікацією, що наводиться у МСФЗ, до якої категорії фінансових інструментів відносяться залучені вклади (депозити)?
 - а) фінансові активи;
 - б) фінансові зобов'язання;
 - в) похідні інструменти;
 - г) інструменти власного капіталу.

2. Згідно з «Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України», за якою вартістю банк має оцінювати залучені вклади (депозити) під час первісного визнання?

- а) амортизованою собівартістю;
- б) первісною вартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) чистою вартістю реалізації.

3. Згідно з «Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України», за яким методом банк повинен оцінювати вклади (депозити) після їх первісного визнання?

- а) повної консолідації;
- б) участі в капіталі;
- в) ефективної ставки відсотка;
- г) прямолінійним.

4. Згідно з «Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України», в яких випадках банк припиняє визнання в балансі залученого вкладу (депозиту)?

- а) якщо депозит повернено вкладнику у термін, передбачений депозитним договором;
- б) якщо депозит достроково повернено вкладнику на його вимогу;
- в) якщо закінчився строк, установлений депозитним договором;
- г) у всіх зазначених вище випадках.

5. Згідно з «Правилами бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України», як часто банки повинні нараховувати процентні витрати та здійснювати амортизацію дисконту (премії) за залученимикладами (депозитами)?

- а) кожного дня;
- б) на дату балансу;
- в) не рідше одного разу на місяць;
- г) не рідше одного разу в квартал.

6. Якою бухгалтерською проводкою відображається операція із залучення банком коштів суб'єкта господарювання на депозитний рахунок терміном 3 місяці?

- а) Дт 1001 Кт 2610;
- б) Дт 1001 Кт 2615;
- в) Дт 2600 Кт 2610;

7. Бухгалтерське проведення: Дт 7040 Кт 2628 означає:

- а) банк сплатив фізичній особі нараховані проценти за коштами на вимогу;
- б) банк нарахував процентні витрати за коштами на вимогу фізичної особи;
- в) банк нарахував процентні витрати за строковими коштами фізичної особи;
- г) банк сплатив фізичній особі нараховані проценти за строковими коштами.

8. За яким рахунком відображається в обліку банку різниця між номінальною вартістю залученого депозиту та його справедливою вартістю у разі залучення депозиту за ставкою, яка вища ніж ринкова?

- а) 2616;
- б) 2636;
- в) 6398;
- г) 7398

9. Якою бухгалтерською проводкою відображається сплата банком нарахованих процентів в національній валюті за довгостроковим депозитом суб'єкта господарювання?

- а) Дт 2600 Кт 2615;
- б) Дт 2618 Кт 1001;
- в) Дт 2618 Кт 2600;
- г) Дт 2618 Кт 7021.

10. За яким рахунком в бухгалтерському обліку банку відображаються бланки ощадних (депозитних) сертифікатів?

- а) 3320;
- б) 3330;
- в) 9820;
- г) 9812

ЗАВДАННЯ

Задача 3.1

10.03.2018 р. **підприємство** уклало з банком депозитний договір на суму 50000 **грн.** строком на 61 день. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою і становить 17% річних. Проценти за депозитом виплачуються щомісячно. Метод обрахування кількості днів - факт/факт. Підприємство перераховує кошти на депозитний рахунок з поточного рахунку, відкритого в цьому ж банку.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за такими операціями :

- 1) по залученню коштів на депозит (10.03.2018 р.);
- 2) нарахування % за депозитом за березень(11.03- 31.03.2018р);
- 3) зарахування на поточний рахунок вкладника нарахованих за березень %;
- 4) нарахування % за депозитом квітень;
- 5) зарахування на поточний рахунок вкладника нарахованих за квітень %;
- 6) нарахування % за депозитом травень(з 1.05 по 10.05.2018р.);
- 7) повернення депозиту і нарахованих у травні %(11.05.2018 р.)

Задача 3.2.

31.10.2018р. **фізична особа** уклала з банком депозитний договір терміном 30 днів і внесла в касу банку 10000 **доларів США**. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою і становить 5% річних. Проценти за депозитом виплачуються в кінці терміну депозиту. Метод обрахування кількості днів - 30/360. Офіційний курс гривні до долара 30.11.2018 р. становив 25,495951 USD/UAH

Складіть необхідні бухгалтерські проводки за операціями із залучення на депозит коштів фіз.особи в інвалюті, нарахування % за депозит за жовтень та повернення коштів клієнту разом з відсотками 1.12.2018 р.

Задача 3.3.

12.01.2018 р. **фізична особа** внесла в касу банку **35000 грн.** на депозитний рахунок строком на **13 місяців**. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою і становить **20%** річних. Банк нараховує відсотки в кожний останній робочий день місяця. Метод обрахування кількості днів при розрахунку відсотків - **30/360**. Проценти за депозитом виплачуються щомісячно.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за такими операціями з строковими коштами фізичної особи:

- 1) зарахування коштів на депозитний рахунок 12.01.2018 р.;
- 2) нарахування процентів за депозитом 31.01.2018 р.;
- 3) виплата процентів з каси банку 5.02.2018 р.
- 4) повернення депозиту у термін, передбачений депозитним договором разом з нарахованими за останній місяць процентами 13.02.2019 р.

Задача 3.4.

2.02.2018р. **підприємство** уклало з банком депозитний договір на суму 140 000 грн. строком на 90 днів під 17 % річних із виплатою відсотків в кінці терміну депозиту. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою. Вкладник перераховує кошти на депозитний рахунок з поточного рахунку, відкритого в цьому ж банку. Банк нараховує відсотки, використовуючи метод визначення кількості днів - **факт/факт**. Після закінчення дії депозитної угоди, сума депозиту та відсотки зараховуються підприємству на його поточний рахунок.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за такими операціями з строковими коштами підприємства:

- 1) зарахування коштів на депозитний рахунок 2.02.2018 р.;
- 2) нарахування відсотків за депозитом в останній день кожного місяця упродовж дії депозитного договору та на дату повернення депозиту;
- 3) повернення депозиту та виплата відсотків за депозитом згідно з умовами договору.

Задача 3.5.

01.04.2018 р. **фізична особа** уклала з банком депозитний договір на суму 5000 **євро** терміном 60 днів. Вкладник перераховує кошти на депозитний рахунок з поточного рахунку, відкритого в цьому ж банку. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою і становить **4 %** річних. Прогенти виплачується вкладнику **щомісячно**. Метод обрахування кількості днів при розрахунку процентів - **факт/360**. Після закінчення дії депозитної угоди, сума депозиту зараховуються на поточний рахунок фізичної особи.

Необхідно:

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наступні операції:

- 1) зарахування коштів на депозитний рахунок;
- 2) нарахування відсотків за депозитом 30.04.2016 р., враховуючи, що офіційний курс гривні до євро в цей день становив 10,21482 EUR/UAH;
- 3) зарахування на поточний рахунок вкладника нарахованих за квітень процентів;
- 4) нарахування відсотків за депозитом 31.05.2016 р., враховуючи, що офіційний курс гривні до євро в цей день становив 27,846678 EUR/UAH;
- 5) повернення депозиту та нарахованих процентів за травень на поточний рахунок вкладника 1.06.2016 р.

Тема 4.ОБЛІК БЕЗГОТІВКОВИХ РОХРАХУНКІВ

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Дайте визначення безготівкових розрахунків.
2. Яким нормативно-правовим актом НБУ регламентується проведення

безготівкових розрахунків в національній валюті в Україні?

3. На основі яких розрахункових документів банки мають право списувати кошти з рахунків клієнтів?

4. В якому випадку банки мають право зупинити видаткові операції за рахунком клієнта?

5. Протягом скількох днів з дати складання банк платника приймає до виконання платіжні доручення, вимоги-доручення, вимоги та розрахункові чеки?

6. За якими рахунками відображаються в бухгалтерському обліку банку кошти в розрахунках суб'єктів господарювання та фізичних осіб?

7. Що таке дата валютування?

8. Якими бухгалтерськими проводками відображаються операції із списання банком коштів з рахунків клієнтів - платників на основі платіжних доручень, вимог-доручень і вимог та перерахування коштів отримувачам?

9. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції із зарахування банком коштів, що надійшли з іншого банку на користь клієнта, якщо в електронному розрахунковому документі:

а) не вказано дати валютування;

б) вказано дату валютування?

10. Як здійснюється та оформляється примусове та договірне списання коштів з рахунку платника?

11. Що представляє собою розрахунковий чек і з якою метою він використовується?

12. Якими бухгалтерськими проводками відображаються операції із видачі банком клієнту чекової книжки?

13. Який строк дії чекової книжки та чека, що видається фізичній особі для одноразового розрахунку?

14. Розкрийте механізм проведення та відображення в обліку розрахунків з допомогою розрахункових чеків, за умови, що:

а) чекодавець і чекодержатель обслуговуються в одному банку;

б) чекодавець і чекодержатель обслуговуються в різних банках.

15. Якими бухгалтерськими проводками відображається повернення банком чекодавцю невикористаного ліміту за чековою книжкою?

ТЕСТИ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Які з наведених нижче бланків розрахункових документів є бланками суворого обліку?

а) платіжне доручення;

б) платіжна вимога;

в) заява на акредитив;

г) чекова книжка.

- 2.** Який розрахунковий документ банк платника приймає до виконання протягом 10 календарних днів з дня його виписки?
- а) платіжне доручення;
 - б) платіжну вимога-доручення;
 - в) платіжну вимога;
 - г) усі зазначені вище документи.
- 3.** Бухгалтерське проведення Дт 2600 Кт 1200 означає:
- а) на основі платіжного доручення банк платника списав кошти з рахунку суб'єкта господарювання і перерахував їх одержувачу коштів, що обслуговується в іншому банку;
 - б) на основі платіжної вимоги-доручення банк платника списав кошти з рахунку суб'єкта господарювання і перерахував їх одержувачу коштів, що обслуговується в іншому банку;
 - в) на основі платіжної вимоги банк платника списав кошти з рахунку суб'єкта господарювання і перерахував їх стягувачу, що обслуговується в іншому банку;
 - г) усе зазначене вище.
- 4.** Яку бухгалтерську проводку виконує банк отримувача коштів на початок операційного дня, який визначений датою валютування?
- а) Дт 1200 Кт 2600;
 - б) Дт 2600 Кт 2602;
 - в) Дт 2602 Кт 1200;
 - г) Дт 2602 Кт 2600.
- 5.** Якими бухгалтерськими проводками відображається видача банком клієнту чекової книжки?
- а) Дт 9821 Кт 9910;
 - б) Дт 2600 Кт 2602;
 - в) Дт 9910 Кт 9821;
 - г) Дт 2602 Кт 2600.
- 6.** Який строк дії чекової книжки?
- а) 3 місяці;
 - б) 6 місяців;
 - в) 1 рік;
 - г) необмежений.
- 7.** Бухгалтерське проведення Дт 2600 Кт 2602 означає:
- а) банк-емітент списав кошти з рахунку чекодавця і зарахував їх чекодержателю;
 - б) банк-емітент прийняв на інкасо від чекодержателя розрахунковий чек;
 - в) банк чекодержателя зарахував отримані від банку-емітента кошти чекодержателю;
 - г) на основі платіжного доручення клієнта банк-емітент поповнив ліміт за чековою книжкою.

8. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується відправлення банком чекодержателя прийнятих розрахункових чеків на інкасо банку-емітенту?

- а) Дт 9830 Кт 9910;
- б) Дт 9910 Кт 9831;
- в) Дт 9831 Кт 9830;
- г) Дт 9910 Кт 9830.

9. Після скількох календарних днів від дати інкасування чека банк чекодержателя списує чек, якщо за ним не отримано відповіді на запит про його неоплату?

- а) 7 днів; б) 20 днів;
- в) 14 днів; г) 30 днів.

ЗАВДАННЯ

Задача 4.1.

Упродовж дня банком були проведені такі операції:

- 4) на основі платіжного доручення підприємства «Анастасія» перераховано 3200 грн. на поточний рахунок фірми «Булочка», яка обслуговується у філії цього ж банку;
- 5) на користь підприємства «Вудильник» поступили кошти у сумі 5200 грн. від магазину «Морепродукти», що має рахунок у банку-кореспонденті. У електронному розрахунковому документі зазначена дата валютування - 13.09.2018 р.;
- 6) списано на основі вимоги-доручення 1300 грн. з рахунку підприємства «Незабудка» і перераховано підприємству «Флора», що має рахунок в іншому банку;
- 7) у зв'язку з настанням дати валютування, зараховано на поточний рахунок фізичної особи Зайцева О.Б. 935 грн., що були поступили раніше від фізичної особи Феника П.С., що обслуговується в іншому банку;
- 8) на основі платіжної вимоги підприємства «Сир», що є клієнтом банку, списано 2600 грн. з рахунку магазину «Вибір».

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними вище операціями.

Задача 4.2.

У лютому поточного року банком було проведено наступні операції з розрахунковими чеками:

- 1) на основі заяви підприємства «Фішка» на видачу чекової книжки і платіжного доручення на суму 5000 грн. банк видав підприємству чекову книжку та списав з рахунку підприємства комісійні у розмірі 50 грн.;
- 2) фірма «Арахіс» подала в банк чек на суму 1300 грн., виписаний підприємством «Фішка» та **три** примірники реєстру чеків. Після перевірки правильності заповнення реквізитів чеку і реєстру банк списав кошти з рахунку підприємства «Фішка» та зарахував 1300 грн. фірмі «Арахіс»

- 3) **3.1-** прийнято від підприємства «Українські ковбаси» два розрахункових чеки на інкасо разом з **чотирма** примірниками реєстру розрахункових чеків. Один чек був виписаний на суму 600 грн. фірмою «Сендвіч», яке обслуговується в «Кредит банку», а другий чек - на суму 1300 грн. рестораном «Поправляйся», який має рахунок в «Мегабанку»;

3.2- відіслано прийняті від підприємства «Українські ковбаси» два чеки на інкасо банкам-емітентам;

3.3 - від «Мегабанку» поступило відшкодування коштів за чеком у сумі 1300 грн. Банк «Київ» зарахував кошти на поточний рахунок підприємства «Українські ковбаси»;

3.4.- здійснено запит в «Кредит банк» щодо неоплати чека, що був відісланий на інкасо (чекодавець фірма «Сендвіч», сума за чеком - 600 грн.);

25. 02. отримано від «Кредит банку» неоплачений чек на суму 600 грн. (чекодавець фірма «Сендвіч») та повідомлення про причини його неоплати;

3.5. -на підставі платіжного доручення підприємства «Кактус» повернено на його поточний рахунок невикористаний ліміт чекової книжки у сумі 185 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними вище операціями з розрахунковими чеками.

Тема 5. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З КРЕДИТУВАННЯ

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Які операції вважаються кредитними згідно з чинним банківським законодавством України?
2. За якими ознаками і на які види класифікуються банківські кредити?
3. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується методика бухгалтерського обліку кредитних операцій банків України?
4. За якою вартістю вітчизняні банки відображають в обліку надані кредити під час первісного визнання та після первісного визнання?
5. За яким методом здійснюється нарахування процентних доходів за наданими банком кредитами?
6. В яких випадках і як часто банк має визнавати зменшення корисності наданих кредитів?
7. Коли банк припиняє визнання наданого кредиту?
8. За рахунками яких класів Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України обліковуються:
 - а) зобов'язання з кредитування;
 - б) надані кредити клієнтам;
 - в) отримане від клієнтів забезпечення наданих кредитів;
 - г) сформовані спеціальні резерви за наданими клієнтам кредитами;
 - д) процентні та комісійні доходи від кредитних операцій?
9. Як в бухгалтерському обліку банку відображається операція з продовження строку дії (продлонгації) кредитних договорів?

10. Чим відрізняється методика обліку кредитів у національній валюті від методики обліку кредитів в іноземній валюті?
11. Якими бухгалтерськими проводками відображається виникнення в банку зобов'язання з кредитування та його виконання?
12. За якими рахунками відображаються в бухгалтерському обліку банку отримані авансом проценти або сплачені клієнтом комісії, що є невід'ємною частиною кредиту?
13. Що потрібно визнавати банку в бухгалтерському обліку, якщо під час первісного визнання він визначає вартість кредиту за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова?
14. Якими бухгалтерськими проводками відображається нарахування банком процентних доходів за наданими клієнтам кредитами?
15. Як відображається в бухгалтерському обліку банку не сплачена позичальником (боржником) у визначений договором строк:
- а) сума заборгованості за кредитом;
 - б) нараховані проценти за кредитом;
 - в) нараховані комісійні за кредитом ?
16. Якими бухгалтерськими записами супроводжується визнання банком заборгованості за кредитними операціями безнадійною щодо отримання?
17. Якими бухгалтерськими записами відображається формування банком резервів за наданими клієнтам кредитами в національній та іноземній валюті?
18. Що таке кредитна лінія і як відображається в бухгалтерському обліку укладення договору з клієнтом про відкриття кредитної лінії та її використання?
19. Як відображається в бухгалтерському обліку банку надання клієнту кредиту овердрафт і його погашення?
20. Розкрийте механізм проведення факторингової операції та її відображення на рахунках бухгалтерського обліку банку-фактора.
21. Якими бухгалтерськими проводками відображається надання кредиту суб'єкту господарювання за операцією репо?
22. Висвітліть механізм проведення операції з урахування векселів і її відображення на рахунках бухгалтерського обліку банку.
23. Як відображаються в бухгалтерському обліку надані банком гарантії під час первісного визнання та після первісного визнання?
24. У яких фінансових звітах банку розкривається інформація про надані клієнтам кредити?

ТЕСТИ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. За якою вартістю банк оцінює кредити під час первісного визнання?
- А. амортизованою собівартістю;
 - Б. первісною вартістю;
 - В. справедливою вартістю;
 - Г. чистою вартістю реалізації.
2. За якою вартістю банк оцінює кредити після первісного визнання?
- А. чистою вартістю реалізації;
 - Б. первісною вартістю;
 - В. справедливою вартістю;

Г. амортизованою собівартістю.

3. За яким рахунком відображаються в обліку банку отримані від клієнта авансом комісії, що є невід'ємною частиною наданого кредиту?

- А. за відповідним рахунком з обліку наданого кредиту;
- Б. за відповідним рахунком з обліку неамортизованої премії/ дисконту за наданим кредитом;
- В. за відповідним рахунком з обліку комісійних доходів.

4. Бухгалтерське проведення Дт 2208 Кт 6042 означає:

- А. фізична особа сплатила нараховані раніше банком процентні доходи за кредитом;
- Б. фізична особа сплатила авансом проценти за наданим їй кредитом на поточні потреби;
- В. банк нарахував процентні доходи за кредитом, наданим фізичній особі на поточні потреби;
- Г. банк визнав простроченими нараховані доходи за кредитом, наданим фізичній особі на поточні потреби.

5. Якщо кредит надається банком за процентною ставкою, яка нижча, ніж ринкова, то банк:

- А. враховує цю різницю при нарахуванні відсотків (як зменшення доходів);
- Б. враховує цю різницю при нарахуванні відсотків (як збільшення доходів);
- В. відразу визнає збиток; Г. відразу визнає прибуток.

6. Якщо кредит надається банком за процентною ставкою, яка вища, ніж ринкова, то банк:

- А. враховує цю різницю при нарахуванні відсотків (як зменшення доходів);
- Б. враховує цю різницю при нарахуванні відсотків (як збільшення доходів);
- В. відразу визнає збиток; Г. відразу визнає прибуток.

7. Які з наведених нижче рахунків підлягають переоцінці у разі зміни офіційних курсів гривні до іноземних валют?

- А. рахунки з обліку наданих кредитів в іноземній валюті;
- Б. рахунки з обліку нарахованих доходів за кредитами в іноземній валюті;
- В. рахунки з обліку спеціальних резервів під кредити в іноземній валюті;
- Г. усі зазначені вище рахунки.

8. Які з наведених нижче банківських операцій супроводжуються бухгалтерським проведенням Дт 9129 Кт 9900?

- А. банк уклав з клієнтом договір про кредитну лінію;
- Б. банк уклав з клієнтом договір про надання кредиту овердрафт;
- В. банк уклав з клієнтом факторингову угоду;
- Г. банк уклав з клієнтом договір про врахування векселів;
- Д. усі зазначені вище операції.

9. Бухгалтерське проведення Дт 9800 Кт 9910 означає:

- А. банк уклав з клієнтом факторингову угоду;
- Б. банк-фактор сплатив клієнту кошти за факторинговою угодою;
- В. банк-фактор отримав від клієнта розрахункові документи;
- Г. банк-фактор списав оплачені боржником розрахункові документи за факторинговою операцією.

10. За яким рахунком відображаються в обліку банку надані кредити овердрафт суб'єктам господарювання?

- А. 9129;
- Б. 2063;
- В. 2607;
- Г. 2600.

ЗАВДАННЯ

Задача 5.1.

24.03.2018р. банк видав кредит підприємству у поточну діяльність на таких умовах:

- сума кредиту: 300000 грн.;
- термін користування кредитом: 6 місяців;
- процентна ставка за кредитом: 25 % річних;
- метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: факт/факт;
- одноразова комісія за видачу кредиту - 1,5 % від суми кредиту;
- проценти за кредитом сплачуються щомісяця з 1 до 7 числа місяця, наступного за звітним;
- застава: нерухоме майно нежитлового призначення, що оцінюється у 555000 грн.
Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за кредитною операцією, зокрема:

- 1) надання клієнтом застави, як забезпечення кредиту;
- 2) надання банком підприємству кредиту;
- 3) нарахування банком відсотків і амортизацію дисконту за кредитом 31.03.2018 р.
- 4) формування банком резерву у розмірі 1% від суми наданого кредиту;
- 5) сплату клієнтом 5.04.2016 р. нарахованих відсотків за березень;
- 6) повернення клієнтом кредиту у термін, передбачений кредитною угодою;
- 7) списання суми застави;
- 8) розформування резерву за кредитом.

Задача 5.2.

12.01.2018 р. банк видав споживчий кредит фізичній особі на таких умовах:

- сума кредиту: 150000 грн. (зараховується на поточний рахунок фізичної особи, відкритому в цьому банку);
- термін користування кредитом: 1,5 роки;
- щомісячна комісія за обслуговування кредитної заборгованості: 1 % від первинної суми кредиту;
- процентна ставка за кредитом: 26 % річних;
- метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: **30/360**
- дата сплати відсотків за кредитом: щомісяця з 1 до 7 числа місяця, наступного за звітним;
- застава: нерухоме майно житлового призначення, що оцінюється у 250000 грн.

Необхідно:

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку банку такі операції:

- 1) отримання банком застави, як забезпечення наданого кредиту;
- 2) зарахування банком суми кредиту на поточний рахунок фізичної особи, відкритому в цьому банку;
- 3) нарахування банком відсотків і комісійних за кредитом 31.01.2018 р.;
- 4) сплату клієнтом нарахованих відсотків і комісійних за січень 3.02.2018 р.;
- 5) нарахування відсотків і комісійних за кредитом 28.02.2018 р.;
- 6) погашення клієнтом кредиту у визначений строк

Задача 5.3.

8.01.2018 р. банк видав іпотечний кредит підприємству на таких умовах:

- сума кредиту: 500000 доларів США;
- термін користування кредитом: 10 місяців;
- процентна ставка за кредитом: 19 % річних;
- одноразова комісія за видачу кредиту - 1% від суми кредиту;
- метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: 30/360;
- проценти за кредитом сплачуються щомісяця з 1 до 10 число місяця, наступного за звітним;

- застава: нерухоме майно нежитлового призначення, що оцінюється у 900000 доларів США.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за такими операціями з кредитування:

- 1) отримання від клієнта застави за кредитом;
- 2) видача кредиту клієнту;
- 3) формування резерву під наданий кредит у розмірі 2% від суми кредиту, враховуючи, що офіційний курс гривні до долара США в цей день становив 25,151769 UAH/USD;
- 4) нарахування банком відсотків та амортизація дисконту за кредитом 31.01.2018 р., враховуючи, що офіційний курс гривні до долара США в цей день становив 25,151769 UAH/USD;
- 5) сплата клієнтом нарахованих за січень відсотків 5.02.2018 р.;
- 6) повернення клієнтом кредиту у термін, передбачений кредитним договором;
- 7) списання банком застави;
- 8) розформування резерву за кредитом, враховуючи, що офіційний курс на цю дату становив 25,563263 UAH/USD.

Задача 5.4.

19. 01. 2018 р. банк уклав з своїм клієнтом - суб'єктом підприємницької діяльності Кучеренко О.В. договір про надання кредиту овердрафт на суму до 50000 грн. Максимальний термін користування коштами за овердрафтом становить 30 днів. Кредит надається без застави. Процентна ставка за користування овердрафтом становить 24 % річних. Метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: факт/факт.

30.01.2016 р. Кучеренко О.В. подав в банк платіжне доручення на перерахування 45000 грн. підприємству, яке обслуговується в іншому банку. При цьому на поточному рахунку Кучеренко О.В. було лише 37000 грн.

25.02.2018 р. від банку-кореспондента поступили кошти у сумі 12000 грн. на користь Кучеренко О.В. Банк погасив заборгованість Кучеренко О.В за кредитом овердрафт та нараховані відсотки.

Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проводки за операціями по кредиту овердрафт, зокрема:
 - 1) виникнення в банку зобов'язання за кредитом овердрафт;
 - 2) оплата банком платіжного доручення за рахунок кредиту овердрафт;
 - 3) нарахування відсотків за користування кредитом;
 - 4) погашення заборгованості за кредитом овердрафт та нарахованих відсотків.
2. Визначити залишок коштів на рахунку Кучеренко О. В на кінець дня 25.02.2018р.

**5. ЗАВДАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ –
СЕМЕСТРОВИЙ ЕКЗАМЕН
(чотирирівнева шкала оцінювання)**

Питання до іспиту з курсу «Облік у банках»

1. Загальна характеристика банківської системи в Україні. Функції НБУ та комерційного банку.
2. Банківські операції та банківські ресурси: визначення, види, характеристика.
3. Види банків за різними ознаками, їх характеристика.
4. Принципи функціонування комерційних банків. Облікова політика банку.
5. Об'єкти бухгалтерського обліку комерційних банків України, їх характеристика.
6. Організація обліково-операційної роботи банку. Функції обліково-операційних працівників банку.
7. Сутність і класифікація банківської документації. Організація документообігу в банках.
8. Принципи побудови та структура Плану рахунків комерційних банків України.
9. Організація аналітичного та синтетичного обліку у комерційних банках.
10. Види банківських операцій з готівковими коштами та організація їх проведення.
11. Документування та відображення в обліку операцій з надходження готівки в касу банку.
12. Документування та відображення в обліку операцій з видачі готівки з каси банку.
13. Організація обліку інкасації коштів у клієнтів банку.
14. Облік надлишків та недостач готівки в касі банку.
15. Організація обліку операцій з пам'ятними монетами.
16. Економічний зміст та класифікація депозитів.
17. Порядок відкриття депозитних рахунків клієнтам банку.
18. Облік вкладів (депозитів) на вимогу клієнтів банку.
19. Облік процентних витрат за коштами на вимогу клієнтів.
20. Облік нарахування та сплати процентів за депозитами юридичних і фізичних осіб.
21. Облік операцій під час виплати коштів із депозитних рахунків.
22. Поняття безготівкових розрахунків та вимоги щодо їх проведення.
23. Організація та облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень, платіжних вимог-доручень та платіжних вимог.
24. Організація та облік розрахунків з допомогою розрахункових чеків.
25. Організація та облік розрахунків за акредитивами.
26. Облік розрахунків з допомогою платіжних карток.
27. Облік операцій із надання банком кредитів клієнтам та їх повернення.
28. Облік доходів за наданими кредитами клієнтам банку.
29. Облік забезпечення кредитних операцій.
30. Облік кредитних ліній.

ВАРІАНТ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет економічний
Спеціальність 071 Облік та оподаткування
Семестр 8
Форма навчання денна
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): бакалавр
Навчальна дисципліна: ОБЛІК У БАНКАХ

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Тести:

1. Стійкими вважаються:
А. Укргазбанк, Райффайзен Банк Аваль, Промінвестбанк;
Б. Укргазбанк, ПриватБанк, Креді Агріколь Банк, ОТП Банк;
В. Райффайзен Банк Аваль, УкрСиббанк, ВТБ Банк;
Г. Укрексімбанк, Креді Агріколь Банк, ОТП Банк;
Д. УкрСиббанк, Райффайзен Банк Аваль, ОТП Банк;
Е. Укргазбанк, Ощадбанк, Райффайзен Банк Аваль.
2. Спеціалізованим вважається банк, якщо частка його активів, що належить до одного типу, становить не менше:
А. 30%; Б. 50%; В. 70%; Г. Спеціалізація банку визначається за іншими критеріями
3. Контрарні рахунки відображують в балансі:
А. контрпасивні (активні) – в активі; контрактивні (пасивні) – в пасиві;
Б. контрпасивні (активні) – в пасиві; контрактивні (пасивні) – в активі;
В. ці рахунки в балансі не відображують, а відображають на забалансових рахунках в примітках до звітності
4. Особливостями Плану рахунків банків є:
А. наявність управлінського обліку, в системі якого рахунки кореспондують тільки між собою;
Б. відсутність управлінського обліку в системі рахунків Плану рахунків банку, для ведення якого рахунки обираються самостійно;
В. невіддільність аналітичних рахунків від рахунків Плану рахунків;
Г. ведення аналітичного обліку на рахунках, що передбачені підприємством, поза системою рахунків Плану рахунків;
Д. мультивалютність та подвійний запис за позабалансовими рахунками.
5. До грошових коштів банку відносяться:
А. банкноти і монети в касі банку; Б. кошти на коррахунку інших банків;
В. дорожні чеки; Г. строкові депозити в НБУ зі строком погашення до 3 місяців;
6. До роботи з готівкою та іншими цінностями не допускаються :
А. працівники, що не склали залік щодо знання вимог відповідних нормативно-правових актів НБУ та внутрішніх положень банку;
Б. особи, що притягувалися до відповідальності за майнові злочини;
В. особи, що мають стаж менше 1 року (або 6 місяців- для робітників відділень банку);
7. Операція з виплати заробітної плати робітникам банку відобразиться в проведеннях:

А. 3652 Кт 1001; Б. Дт 2620 Кт 3652; В. 2620 Кт 1001; Г. 3550 Кт 1001;
8. Внутрішньодержавна платіжна система представлена наступними платіжними системами:
А. системою міжбанківських розрахунків (СЕП НБУ);
Б. Національна система кореспондентських електронних платежів;
В. внутрішньо- банківськими межфілійними платіжними системами;
9. Функціонування СЕП у режимі реального часу передбачає оброблення міжбанківських електронних розрахункових документів таким чином, що:
А. списання коштів з технічного рахунку платника та зарахування коштів на технічний рахунок отримувача здійснюється впродовж циклу, що складає не більше 20 хвилин;
Б. списання коштів з технічного рахунку платника та зарахування коштів на технічний рахунок отримувача здійснюється впродовж циклу, що складає не більше операційного дня;
В. списання коштів з технічного рахунку платника та зарахування коштів на технічний рахунок отримувача виконується одночасно.
10. За економічною сутністю всі депозити поділяються на:
А. депозити залучені і депозити розміщені;
Б. депозити на вимогу і строкові;
В. гарантійні і доходні;
Г. депозити банків, небанківських установ, суб'єктів господарювання та фізичних осіб.
11. Нараховані проценти за вкладами (депозитами) юридичних осіб відповідно до умов договору банківського

вкладу (депозиту) банки можуть:

- А. видавати готівкою з операційної каси банку;
- Б. перераховувати на поточний рахунок юридичної особи;
- В. зараховувати на поповнення вкладу (депозиту);
- Г. всі відповіді вірні

12. Сплата нарахованих банком % за коштами клієнтів -фізичних осіб через зарахування їх на поточні клієнські рахунки:

- А. Дт 2628 «Нараховані витрати за коштами на вимогу фізичних осіб»;
Кт 1001 «Банкноти та монети в касі банку»;
- Б. Дт 2620 «Кошти на вимогу фізичних осіб» Кт 2628;
- В. Дт 7020 «Процентні витрати за коштами на вимогу» Кт 2628;
- Г. Дт 2628 Кт 2620

13. Залучення коштів клієнтів-юридичних осіб на строкові вклади (депозити) може відображатися проведенням:

- А. Дт1001(1002) Кт 2610 «Строкові вклади (депозити) суб'єктів господарювання»;
- Б. Дт 2610 Кт 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»;
- В. Дт 2600 Кт2610

14. Сплата % за строковими коштами суб'єктів господарювання періодично після дати нарахування:

- А. Дт 2618 «Нараховані витрати за строковими коштами суб'єктів господарювання» Кт 1001;
- Б. Дт 2618 Кт 2600;
- В. Дт 2600 Кт 2618;
- Г. Дт 7021 «Процентні витрати за строковими коштами СГ» Кт 2600

15. Сума амортизації дисконту за емітованим банком ощадним сертифікатом:

- А. збільшує нараховані за ефективною ставкою процентні витрати до суми процентних витрат, нарахованих за номінальною ставкою відсотка;
- Б. збільшує нараховані за номінальною ставкою процентні витрати до суми процентних витрат, нарахованих за ефективною ставкою відсотка;
- В. зменшує нараховані за номінальною ставкою процентні витрати до суми процентних витрат, нарахованих за ефективною ставкою відсотка.

16. Які з наведених нижче бланків розрахункових документів є бланками суворого обліку?

- А. платіжне доручення; Б. платіжна вимога;
- В. заява на акредитив; Г. чекова книжка.

17. Якою бухгалтерською проводкою відображається отримання виконуючим банком коштів для їх бронювання на аналітичному рахунку «Розрахунки за акредитивами» та повідомлення від банку-емітента про відкриття покритого акредитива?

- А. Дт 9802 Кт 9910; Б. Дт 2602 Кт 2600; В. Дт 1200 Кт 2600; Г. Дт 1200 Кт 2602.

18. За якою вартістю банк оцінює кредити під час первісного визнання?

- А. амортизованою собівартістю; Б. первісною вартістю;
- В. справедливою вартістю; Г. чистою вартістю реалізації.

2. Задача. 20.03.2018р. банк видав кредит підприємству у поточну діяльність на таких умовах
сума кредиту: 80000 грн.; термін користування кредитом: 8 місяців; процентна ставка за кредитом: 24 % річних;
метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: факт/360; одноразова комісія за видачу кредиту - 1% від суми кредиту;проценти за кредитом сплачуються щомісяця з 1 до 7 числа місяця, наступного за звітним;
застава: нерухоме майно нежитлового призначення, що оцінюється у 150000 грн.

Необхідно: Скласти бухгалтерські проводки за кредитною операцією, зокрема:

- 1) надання клієнтом застави, як забезпечення кредиту;
- 2) надання банком підприємству кредиту;
- 3) нарахування банком відсотків і амортизацію дисконту за кредитом 31.03.2018 р.
- 4) формування банком резерву у розмірі 1% від суми наданого кредиту;
- 5) сплату клієнтом 5.04.2018 р. нарахованих відсотків за березень;
- 6) повернення клієнтом кредиту у термін, передбачений кредитною угодою;
- 7) списання суми застави;
- 8) розформування резерву за кредитом.

Затверджено на засіданні кафедри статистики, обліку та аудиту
протокол № 1 від "25" серпня 2022 р.

Екзаменатор _____ Ю.С.Глушач
підпис

Завідувач кафедри _____ О.О. Нестеренко
підпис

* Кількість балів за кожне з питань відповіді: 1- 18; 2- 22

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ

З метою удосконалення системи контролю якості знань студентів, а також для стимулювання їх систематичної, ритмічної самостійної роботи и підвищення об'єктивності оцінювання знань та адаптації до вимог, визначених розробленим: «Порядком оцінювання знань студентів» і впровадженням в навчальний процес у Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна.

Порядок оцінювання унормовує основні принципи організації поточного, підсумкового та семестрового контролю знань студентів з усіх видів виконуваних робіт (теоретична підготовка, практична робота, самостійна робота ІНДЗ, наукова робота, тощо), а також методик у переведення показників академічної успішності студентів ХНУ імені В.Н.Каразіна в національну шкалу.

Таблиця 1

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Таблиця 2

Критерії оцінки рівня знань при складанні екзамену

Оцінка «відмінно»	Студент має систематичні та глибокі знання учбового матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання та дослідження, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення і висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.
Оцінка «добре»	Студент повністю засвоїв учбовий матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні

	узагальнення і висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань
Оцінка «задовільно»	Студент засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, допускається грубих помилок у розрахунках при розв'язанні практичного завдання
Оцінка «незадовільно»	Студент не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при розв'язанні практичних завдань

Форми організації контролю знань з навчальної дисципліни «Облік у банках»

Поточний контроль знань студентів

Поточний контроль проводиться у вигляді опитування студентів з питань теми, тестових завдань, практичних робіт (рішення задач), контрольних робіт за окремими темами (теоретичні питання, тести, задача), та індивідуального розрахункового завдання (задачі за всіма темами курсу)

Оцінювання знань студентів здійснюється за принципами

- 1) правильні відповіді на питання даної теми – до 5 балів;
- 2) контрольна робота - до 15 балів (теоретичне питання, тестові завдання, задача
- 3) індивідуальне розрахункове завдання – до 20 балів;
- 4) екзаменаційна робота – до 40 балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів за семестр виводиться з кількості набраних балів за поточний контроль (60%) та екзамену (40%).

Оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань може проводитись в одній з альтернативних форм:

- за результатами відповідей про вивчення відповідних тем дисципліни;
- за підсумками тестування;
- під час проведення усної співбесіди зі студентом, в процесі якої студент дає відповіді на питання з різних тем дисципліни.

Оцінювання рівня набутих практичних навичок здійснюється за результатами виконання та захисту індивідуальної контрольної роботи та аудиторних контрольних робіт.

Підсумковий контроль знань студентів

Формою підсумкового контролю знань студентів з дисципліни «Облік у банках» є дворівнева шкала оцінювання у письмовій формі з урахуванням поточної успішності студентів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 3

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий контроль (екзамен) балів	Загальна сума балів
Розділ 1		Розділ 2	Розділ 3		
Т1 -Т6		Т7-Т8	Т9-Т12		
С	КРН№1	С	КРН№2		
5	15	5	15		
20		5	15	20	40
					100

Т1, Т2 ... – теми розділів відповідно до робочої програми курсу ;
 С-семінарське заняття;
 КР- аудиторна контрольна робота;
 РКР- розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом;

Робоча навчальна програма дисципліни «Облік у банках» передбачає як лекційні, так і практичні заняття так і самостійну роботу, тому сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60, а сума балів підсумкового семестрового контролю -40. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ДВОРІВНЕВОЇ ШКАЛИ ОЦІНЮВАННЯ З КУРСУ «Облік у банках» ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Екзамен проводиться за типовими завданнями (див.структуру білету)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ (ЗАВДАННЯ) № 1*

1. Теоретичні питання:

- 1.1. Класифікація доходів банку та загальний порядок їх обліку.
- 1.2. Облік розрахунків клієнтів з використанням банківських платіжних карток.

2. Скласти бухгалтерські проведення за операціями банку:

- на поточний рахунок підприємства-клієнта банку надійшла попередня оплата 16500 грн., у т. ч. ПДВ;
- видано з каси банку 23000 грн. за чеком підприємства;
- банком оголошено, але ще не зареєстровано статутний капітал з 450000 акцій номінальною вартістю 60 грн. за акцію;
- банком нараховані витрати в сумі 8000 грн., у т. ч. ПДВ, за проведений ініціативний аудит;

- нараховані доходи за кредитами, виданими іншим банкам, в сумі 19000 грн.

3. Вибрати правильний варіант відповіді:

3.1. Нараховані доходи за розрахунково-касове обслуговування клієнтів:

- А. Дт 2600 Кт 6110
- Б. Дт 2600 Кт 3570
- В. Дт 3570 Кт 6110
- Г. Дт 1001 Кт 6110

3.2. Списання безнадійної заборгованості за нарахованими доходами з балансу за операціями з клієнтами:

- А. Дт 3599 Кт 3589
- Б. Дт 2490 Кт 2480
- В. Дт 1790 Кт 1780
- Г. Дт 9600 Кт 9910

3.3.....

3.4.....

3.5.....

* Кількість балів за кожне з питань відповіді: 1.1 - 10; 1.2.-10; 2 – 10; 3-10

Порядок наступний:

1. Екзаменаційне завдання виконуються студентами виключно самостійно за 2 академічні години.

2. Після завершення екзамену, екзаменаційні роботи, які виконуються на окремих екзаменаційних листках з печаткою, приймаються екзаменатором від кожного студента.

3. Результати екзамену, як правило, оголошуються у наступний день після його проведення, але не пізніше дня, що передує наступному іспиту за розкладом.

4. У разі позитивної оцінки результати екзамену фіксуються у заліковій книжці за національною шкалою.

5. Кожен екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань, 5 завдань зі складання бухгалтерських проведення з операцій банку, та 5 тестових завдань (див. приклад).

6. Диференціація відповідей на екзаменаційне завдання у максимальних балах проводиться за шкалою, що наведена у таблиці 4:

Таблиця 4

№ питання	Максимальна кількість балів	Зміст відповіді
1.1.	10	Глибокі знання учбового матеріалу
1.2.	10	Глибокі знання учбового матеріалу
2(2.1-2.5)	10	Правильна бухгалтерська кореспонденція рахунків відповідно до операції, що наведена у завданні
3 (3.1.-3.5)	10	У логічній послідовності знайти відповідь на тестові завдання серед запропонованих варіантів

Максимальна кількість балів для екзамену дорівнює 40.

Переведення суми балів до національної шкали оцінювання здійснюється відповідно таблиць 1-4.